

Vlaams
Parlement

vergadering **C3**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 28 september 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de tijdelijke projecten muzische vorming – 2650 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een mantelzorgstatuut voor studenten en de opvolging van de resolutie betreffende de ondersteuning van jonge mantelzorgers – 2670 (2016-2017)	11
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vrijstelling van leerplicht – 2719 (2016-2017)	16
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Erasmus voor beursstudenten en studenten met een beperking – 2738 (2016-2017)	18
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over mogelijke oplossingen voor het snelle verloop bij schooldirecties – 2744 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het voorstel om een mandatenstelsel in te voeren voor directeurs – 2844 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het personeelsverloop bij schooldirecties – 2920 (2016-2017)	23
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken betreffende de nepuniversiteiten – 2749 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over nepuniversiteiten – 2767 (2016-2017)	33

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de tijdelijke projecten muzische vorming – 2650 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat over de tijdelijke projecten muzische vorming, waarbij leerkrachten van het basisonderwijs nascholing volgen bij dko-leerkrachten (deeltijds kunstonderwijs) in de academie. Het eerste project muzische vorming werd gestart in 1997; op dit ogenblik lopen er nog zeven. Deze projecten zijn ontstaan onder invloed van de steeds terugkerende opmerking in de Onderwijsspiegel dat heel veel basisscholen moeilijk de vakoverschrijdende eindtermen muzische vorming halen met hun leerlingen. Terwijl de leerkracht nascholing volgt, neemt iemand anders zijn klas over, vaak een dko-leerkracht.

Die een op een-ervanging maakt het project vrij duur voor de Vlaamse overheid, en tegelijk worden enkel leerkrachten van de basisscholen in de buurt van die zeven academies bereikt. De Vlaamse Regering wil deze middelen efficiënter inzetten zodat op veel meer plaatsen in Vlaanderen en Brussel leerkrachten basisonderwijs kunnen worden bereikt. De tijdelijke projecten worden inderdaad stopgezet als tijdelijk project, maar in de plaats wordt in het nakende nieuwe niveaudecreet wel in ruimte voorzien voor samenwerking met het leerplichtonderwijs.

De structurele verankering en de mogelijkheid tot geografische uitbreiding zijn uiteraard een goede zaak, zeker als er ook een beetje budget tegenover staat dat het mogelijk maakt dat het enige omvang krijgt, maar daar knelt het schoentje. Met andere woorden, het dko moet het doen met de middelen die het vandaag krijgt. Dat betekent dat de academies die de huidige tijdelijke projecten organiseren minder middelen zullen hebben om ze te verdelen over meer initiatieven.

Minister, welke plannen hebt u voor volgend schooljaar? Hoeveel academies en basisscholen worden betrokken in dit project? Welke plannen hebt u voor de jaren daarna? Zult u het beleid bijsturen? Hoe? Zal dat leiden tot een andere verdeling van de middelen? Komen er middelen bij? Zullen de zeven academies die vandaag de projecten organiseren middelen verliezen?

Gaat u ermee akkoord dat dergelijke projecten belangrijk zijn om de kwaliteit van de muzische vorming te verhogen en de interesse voor kunstbeoefening aan te wakkeren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, zoals u wellicht weet, is de samenwerking tussen het dko en het leerplichtonderwijs een van de speerpunten van het niveaudecreet deeltijds kunstonderwijs dat op 12 mei principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Hiervoor zijn verschillende redenen. Naar de academie gaan, is niet voor alle kinderen een evidente keuze omdat ze bijvoorbeeld van thuis uit niet spontaan in contact komen met kunst en cultuur. Een dko-leerkracht naar de leerplichtklas brengen, kan drempelverlagend werken.

Veel basisscholen hebben het moeilijk om de vakoverschrijdende eindtermen muzische vorming te halen. Door een leerkracht dko in de klas te brengen, kan de leerkracht basisonderwijs op muzisch vlak proeven van de meest recente technieken. Dit kan het behalen van de eindtermen bevorderen. Ja, ik ben dus zeker overtuigd van het belang van deze projecten. Het is net de reden waarom we de inhoud daarvan in heel veel academies en leerplichtscholen willen opstarten. Bij het beantwoorden van vraag twee ga ik er iets dieper op in.

Daartegenover staat dat leerkrachten basisonderwijs een intensieve pedagogische opleiding gekregen hebben. Zij kunnen een bron van inspiratie zijn voor de dko-leerkrachten op het vlak van omgaan met jonge kinderen, diverse klasgroepen enzovoort. Ik twijfel er niet aan dat u deze argumenten en het belang van de kruisbestuiving tussen dko en het leerplichtonderwijs voluit onderschrijft. Dat volgt eigenlijk ook uit uw vraagstelling waarvan ik toch wel een en ander goed heb begrepen.

Het is de bedoeling dat op 1 september 2018 het nieuwe decreet in werking zou treden. Voor het eerste schooljaar plannen we als sociale maatregel dat een academie dezelfde omkadering krijgt als in het schooljaar 2017-2018. Dit wil zeggen dat de projecten zoals die vandaag bestaan, nog tot en met het schooljaar 2018-2019 kunnen blijven bestaan. Vanaf 2019-2020 zou er dan een stapsgewijze verankering komen van de samenwerkingsinitiatieven om op kruissnelheid te komen in het jaar 2021-2022. In de tussentijd die nodig is om tot aan die opstap te komen, worden de middelen die voor die projecten zijn vrijgemaakt, in sociale maatregelen gestopt.

Vandaag participeren 7 academies aan het tijdelijk project muzische vorming. Zij bereiken 375 leerkrachten uit het leerplichtonderwijs.

Wat komt er de komende jaren? U hebt het over de tijdelijke projecten muzische vorming. Daarnaast zijn er tijdelijke projecten kunstinitiatie. Wat is het onderscheid? De projecten muzische vorming zijn de volgende. De leerkrachten basisonderwijs volgen een nascholing in de academie. Terwijl deze leerkrachten de nascholing volgen, krijgen hun leerlingen muzische vorming van een dko-leerkracht. Bij kunstinitiatie is het een beetje anders. Leerplichtscholen met een hoog percentage leerlingen die aantikken op SES-indicatoren (socio-economische status) en op GOK-indicatoren (gelijke onderwijskansen) – ten minste 30 procent –, zijn het doelpubliek van deze projecten. De leerplichtschool gaat aan de slag met de academie en lokale culturele verenigingen met als doel meer leerlingen uit moeilijk bereikbare doelgroepen in contact te laten komen met kunst en cultuur. De projecten lopen in 20 academies en dat is goed voor samenwerking met 28 scholen van het leerplichtonderwijs. Ik heb een van die projecten bezocht. Het is bijzonder interessant.

Het is de bedoeling om het beste van beide projecten te integreren in de nieuwe projecten in het kader van het nieuwe decreet. In de toekomstige projecten is het nog steeds de bedoeling dat dko-leerkrachten in het kader van de muzische vakken in het leerplichtonderwijs komen. De leerkracht leerplichtonderwijs gaat evenwel niet langer op datzelfde moment een bijscholing volgen in de academie, maar blijft in de klas aanwezig. Op die manier ontstaat er via co-teaching een directe kruisbestuiving. Een bijkomend voordeel om de leerkracht leerplichtonderwijs in de klas te houden, is dat die hierdoor nieuwe talenten bij leerlingen kan ontdekken. Met twee zie je meer dan alleen en als men intussen bijscholing gaat volgen, ziet men dit niet en is er geen meerwaarde. Daarnaast kan die leerkracht leerplichtonderwijs zijn of haar collega uit het dko op pedagogisch vlak bijstaan. Die competenties kan de dko-leerkracht vervolgens in het dko inzetten.

Een onderzoek als 'Cultuur leren smaken' leert ons dat kunst en cultuur nog te vaak een aangelegenheid is van 'de blanke middenklasse', waar ik overigens niets tegen heb, maar de vraag is of dit zo moet blijven. Daarom heb ik ervoor gekozen om ook SES- en GOK-indicatoren mee te laten wegen in de gunning van samenwerkingsprojecten tussen dko en leerplichtonderwijs. Ik vind het echt belangrijk om de focus te leggen op die groepen jongeren die nu minder spontaan worden gestimuleerd om deeltijds kunstonderwijs te volgen. Afhankelijk van de lokale context kan er ook samengewerkt worden met een lerarenopleiding en/of een culturele organisatie.

Via het digitaal platform kunstkuur.be dat momenteel ontwikkeld wordt en geïntegreerd zal worden binnen cultuurkuur.be, zullen academies projectaanvragen

kunnen indienen, op zoek kunnen gaan naar leerplichtscholen om mee samen te werken. De projecten worden voor drie jaar gegund en kunnen worden verlengd.

Wat de budgetten betreft, gaat er vandaag 1,9 miljoen euro naar de tijdelijke projecten muzische vorming en kunstinitiatie. In het kader van het nieuwe decreet wordt 4,4 miljoen euro uitgetrokken. Hierdoor zullen alle academies ruwweg in zes klassen leerplichtonderwijs twee lestijden per week kunnen ondersteunen. Na drie jaar kan er worden besloten om een samenwerkingsinitiatief met andere scholen uit het leerplichtonderwijs op te starten, dan wel het project te verlengen of stop te zetten. De bijkomende middelen zijn afkomstig van de pilotprojecten dko die sinds 1 september 2015 zijn stopgezet.

Bovendien nemen we ook een maatregel rond het zittenblijven in de hogere graad dko. We leren dat de grootste motivatie om te blijven zitten in de hogere graad studieduurverlenging is. Het is de bedoeling dat leerlingen in het kader van levenslang leren na het afstuderen een nieuwe opleiding binnen het dko kunnen volgen of de weg vinden naar lokale culturele initiatieven om hun vaardigheden te kunnen ontplooiën.

De openendfinanciering in het deeltijds kunstonderwijs blijft bestaan. Laat mij daarover duidelijk zijn. Alleen zien we dat sommigen blijven zitten en nog eens blijven zitten, ten eeuwigen dage. Ik heb daarover lang discussie gevoerd met onze mensen. Iemand die bijvoorbeeld piano volgt, kan perfect vervolgens samspel piano volgen. Je moet ook eens buiten de oever durven te treden om iets nieuws te proberen. Daarom bekijken we de budgetten voor zittenblijven en vinden we dat het goed zou zijn dat mensen een keer iets anders zouden doen. Ik ken nu ook toevallig een paar pianospelers die in deze situatie zouden zitten. Je kunt dat dus perfect doen en dan zit je opnieuw in de gewone financiering. Maar het ten eeuwigen dage blijven zitten, vind ik niet zo'n goed alternatief.

Die permanente zittenblijvers zullen we wel nog financieren, maar die worden aan 50 procent gefinancierd. Het is de bedoeling dat we de middelen die we op die manier genereren, investeren in de samenwerking met het leerplichtonderwijs, om net die doelgroepen te bereiken die anders minder gemakkelijk de weg naar het dko vinden.

Wat de huidige tijdelijke projecten betreft, zijn er 375 leerkrachten – ik heb dat net gezegd – die worden bereikt. Via het nieuwe decreet willen we elke academie in Vlaanderen de kans geven om een dergelijk project op te starten. Ik vind het niet goed dat we blijven zitten bij dat beperkte aantal academies. We kunnen veel meer leerlingen én leerkrachten bereiken. Dat betekent niet dat ik de opgedane kennis van de academies niet wil honoreren, integendeel. We hebben aan onze administratie de opdracht gegeven om bij het vormgeven van het uitvoeringsbesluit alle academies die een tijdelijk project lopen hebben, te bezoeken om de opgedane kennis zo maximaal te integreren. Want in onderwijs is dat iets dat we niet zo vaak doen: kennis delen. Je begint aan iets, je doet een project, de bedoeling is dat je daar iets uit leert, maar dat blijft zitten bij dat project. Eigenlijk moeten we die kennis verspreid krijgen over Vlaanderen.

Via een lerend netwerk kunnen de good practices worden uitgewisseld. Dat materiaal zal ook ter beschikking worden gesteld op kunstkuur.be. Dat is zeer belangrijk, omdat op die manier iedereen daartoe toegang kan krijgen.

Alle academies die vandaag in een project participeren, kunnen op deze wijze een inspiratiebron zijn voor de andere academies die hier nog geen ervaring mee hebben.

Mijnheer Caron, uiteraard wordt het ontwerp van decreet momenteel onderhandeld met de sociale partners. De input inzake de samenwerking tussen het leerplichtonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs zal in de mate van het mogelijke

mee worden verwerkt met het oog op de tweede principiële goedkeuring. De gesprekken lopen nu volop.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik vind het een goede koerswijziging en een goede aanpassing, die inderdaad vooral een verbreding van de doelgroep kan bewerkstelligen, ook naar GOK- en SES-leerlingen, waar die criteria hoog zijn. U hebt gelijk, de blanke middenklasse is een grote participant in kunst en cultuur. We moeten vooral inzetten op de niet-blanke middenklasse.

Ik sta heel positief ten aanzien van het voorstel. Mag ik dat hardop zeggen? Ja. Ik ben ook blij dat elke academie de kans krijgt om in te stappen en dat er dus met elke lagere school stappen worden gezet.

Het is zoals u zegt: het is eigenlijk ook een beetje het verhaal van 'train the trainer', van het doorgeven van de kennis. Want je kunt niet in elke school elk jaar oneindig zo'n project inzetten. Je moet de kennis doorgeven. Dat is goed. Ik sta in ieder geval positief ten aanzien van de keuzes die worden gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik sluit mij heel graag aan bij de vraag van de heer Caron, ook vanuit het belang dat ik hecht aan de projecten die er geweest zijn en dus het vervolg voor de scholen, zoals u het zeer uitvoerig hebt toegelicht.

Minister, ik ben op de websites van Musi'X, Kunstenbad en Kunstig Competent naar sfeerbeelden gaan kijken. Dan zie je inderdaad hoe bijvoorbeeld jonge kinderen en een aantal leerkrachten bijzonder genieten van dat aanbod.

U gaf daarnet aan – en ik denk dat dat correct is – de leerkracht dko bij het leerplichtonderwijs te zetten. Maar dko is natuurlijk een aanbod van heel wat verschillende dingen. Ik kan mij voorstellen dat een muzikant zeer bedreven is in het aanbrenge van muziek en iemand die uit een kunstacademie komt in schilderen en dergelijke. Maar we kunnen geen vier of vijf leerkrachten bij die mensen zetten. Hoe ziet u dat? Hoe kunnen we daarmee verder omgaan?

Wat de verdeling van de middelen betreft, geeft u aan dat dat voor een stuk wordt gehaald uit de maatregelen die u neemt rond het zittenblijven in de hogere graad. Ook dat lijkt mij inderdaad de waarheid te zijn, als mensen dat blijven en blijven herhalen.

In afgeleide daarvan, minister, is het mij bekend geraakt dat heel wat ouderen die de weg hebben gevonden naar het dko, afhaken omdat ze daar een examen moeten afleggen. Het examen speelt hen dus parten. Zij willen dat als hobby doen, gedurende verschillende jaren. Maar het examen bijkomend afleggen, is voor een aantal van hen een drempel en is een reden om af te haken.

Misschien moet dat eens worden bekeken en kan er daarvoor een oplossing worden gevonden. Het is niet meteen een aanvulling op de vraag van collega Caron, maar het is wel een vraag die leeft.

Ik had verder genoteerd: hoe zult u dat aanpakken en op welke manier zult u in de toekomst voortwerken? Maar dat hebt u in uw antwoord zeer duidelijk aangegeven, waarvoor dank.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, collega Caron, het is een zeer interessant thema, zeker de link naar muzische vorming in het kleuter- en lager onderwijs. Wij

hebben daarover al verschillende keren het woord gevoerd, met verschillende collega's, vooral als de Onderwijsspiegel wordt voorgesteld en voornamelijk wat het lager onderwijs betreft, waar nog altijd meer dan 40 procent van de scholen niet voldoet. Op dat terrein is er bij de leerkrachten, directies en pedagogische begeleiding wel een 'sense of urgency'. Het is trouwens een positieve evolutie. Het aantal van wie er wel voldoet, stijgt namelijk.

Ik heb echter een vraag. 4,4 miljoen euro inzetten om twee lessen in zes klassen voor elk dko mogelijk te maken, is goed. Dat is meer dan wat we nu doen. Maar als we het nu eens zouden omdraaien? Stel dat we inzetten op leerkrachten in het leerplichtonderwijs, waarom zouden leerkrachten die meer muzisch moet worden geschoold, geen doelpubliek kunnen worden van dko's? Wij zijn er op lokaal terrein over aan het nadenken om de twee academies, die alles bestrijken wat academies kunnen doen, een aanbod te laten samenstellen voor leerkrachten van het lager onderwijs, om hun op twintig of dertig weken het hele palet aan te bieden.

Want wat mevrouw Celis zegt, is waar: je kunt een heel interessante leerkracht gitaar krijgen, en dat is absoluut een troef, maar om muzische vorming te hebben, moet je het hele palet kunnen bestrijken. Uiteraard is het een belangrijke opdracht dat leerkrachten die nieuw worden gevormd in de lerarenopleiding dat beter zullen kunnen in de toekomst. Daar is werk aan. Maar er zijn tienduizenden leerkrachten actief in het lager onderwijs. Er zijn dko's vlak in de buurt, die gekend zijn door de leerkrachten en bereikbaar zijn.

Ik vraag me af of we daar geen impuls moeten geven met de sector voor een doelgroep, die niet de kinderen zijn, noch de volwassenen die kunst en cultuur willen volgen, maar leerkrachten, zodat leerkrachten aan leerkrachten de goesting, maar ook de vaardigheden en competenties bijbrengen. Dat is misschien een beetje out of the box denken, maar ik hoor veel te veel negatieve reacties van mensen die tijd moeten vrijmaken om naar nascholingen te gaan, in Brussel of universitaire steden en die daar niet echt tevreden over zijn. Dat kost ook veel geld. Terwijl die instellingen, zowel het volwassenonderwijs als de academies, heel dicht in de buurt zijn, de locaties kennen, net als de zorgen en noden die er op lokaal terrein zijn.

Ik vind dat de centra voor volwassenonderwijs en in deze vraag de academies de collega-leerkrachten van het leerplichtonderwijs in de toekomst als een doelgroep zouden moeten kunnen bekijken. Ik weet niet of dat wettelijk mogelijk is. Mocht het wettelijk niet mogelijk zijn, zouden we het misschien moeten aanpassen in het Niveaudecreet. Ik denk echter wel dat het mogelijk is, maar dat we het alleen wat meer onder de aandacht moeten brengen en mensen moeten samenbrengen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik wil onderschrijven dat wij het ook heel belangrijk vinden dat er interactie is tussen het deeltijds kunstonderwijs en het leerplichtonderwijs. Over de organisatie van deeltijds kunstonderwijs wordt al verschillende legislaturen gepalaverd. Ik durf dat zo toch wel te zeggen. Ik ben blij dat er tijdens deze legislatuur een echte doorbraak komt en dat in die doorbraak linken richting leerplichtonderwijs in overweging worden genomen. Ik vind het trouwens niet alleen belangrijk dat het richting leerplichtonderwijs gaat, maar ook richting amateurkunsten. Ik ben er zeker van dat door de leerkracht dko samen in de klas te zetten met de andere leerkracht, je daardoor wellicht niet alleen de andere leerkracht meer zult stimuleren maar misschien ook de toegankelijkheid tot het deeltijds kunstonderwijs voor kinderen zult vergroten. We weten dat de toegang tot deeltijds kunstonderwijs voor bepaalde doelgroepen nog steeds heel moeilijk is. Er is vaak een vrij eenzijdige populatie in het deeltijds kunstonderwijs. Ook dat kan daar een belangrijke factor in zijn.

Minister, ik ben heel tevreden met de wijziging die zich nu aandient, waarbij er geen wissel zal worden gemaakt tussen de leerkracht dko en de leerkracht in het leerplichtonderwijs, maar dat u ze het samen zult laten aanpakken. Ik zie daar alleen maar voordelen in.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil nog even ingaan op de financiering, zodat ik het juist begrijp. Er is altijd van uitgegaan dat de hele hervorming budgetneutraal zou zijn. U hebt aangegeven dat de openendfinanciering blijft bestaan. U hebt ook aangegeven waar die 4,2 miljoen euro vandaan komt om de projecten te financieren. Ik heb ook gehoord dat er 6 miljoen euro in het algemeen zou worden vrijgemaakt voor projecten. Is dat dan voor bestaande projecten? Of komt dat geld alleen maar vrij voor nieuwe projecten? Kunnen bestaande projecten daarmee verder worden gefinancierd?

U gaf ook aan dat de gon- en SES-indicatoren mee zouden worden opgenomen. Is dat dan alleen voor die projecten waar de heer Caron aan refereert of ook in het algemeen?

Er is wat ongerustheid over de financiering. Er komen 6-jarigen bij, wat natuurlijk weegt op het budget. U speelt ook wat met de coëfficiënten van leerlingen. De coëfficiënten zullen in de toekomst veranderen, wat maakt dat in sommige graden waar scholen wat ruimte hadden om dingen te compenseren, die ruimte soms wegvalt. Dat zorgt ervoor dat de financiering van de 6-jarigen neerkomt op het feit dat men maar een vierde ter beschikking heeft van het bedrag in vergelijking met de vorige jaren.

Veel scholen, academies maken de oefening van de financiering en gaan na wat dat betekent voor hun werking. Ik heb een gesprek gehad met de muziek- en woordacademie van onze gemeente, meer bepaald Wijnegem, Schilde en Zoersel. Ze vroegen of u niet zou kunnen overwegen om een soort van pilotscholenproject te doen omtrent de financiering om na te gaan wat dit kan betekenen voor de werking van de academies. Mocht u dat overwegen, dan zou de muziek- en woordacademie van Wijnegem met filialen in Schilde en Zoersel daar zeker kandidaat voor willen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zie dat twee eminente vertegenwoordigers van de driehoek die u vermeldde, hier aanwezig zijn. We kunnen dus al een deal sluiten. (*Gelach*)

Het ontwerp van decreet zelf zal in deze commissie nog worden besproken. Mevrouw Krekels heeft heel veel extra vragen gesteld. Die kunnen zeker tijdens de bespreking van het ontwerp aan bod komen. Er is nu over onderhandeld met de vakbonden maar het moet nog een tweede keer naar de regering. Veel van uw opmerkingen heb ik ook al te horen gekregen.

We hebben gisteren de Septemberverklaring besproken. Ik raad u allen aan om bladzijde 25 en 26 van het cijferboekje eens te bekijken en te kijken naar de stijging van de budgetten. Het is spectaculair hoeveel extra geld naar Onderwijs gaat. Ik begrijp bij elke hervorming dat men boter bij de vis vraagt, dat men geld nodig heeft. We moeten echter ook eens de omgekeerde redenering durven te maken. We hebben aan het deeltijds kunstonderwijs steeds gezegd dat deze hervorming budgetneutraal moest zijn. Budgetneutraal betekent wel met een open end. Deze regering heeft aan het begin van de legislatuur de afspraak gemaakt dat jongeren voor een zeer goedkoop tarief moeten kunnen deelnemen aan het deeltijds kunstonderwijs. We hebben alle tarieven verhoogd, maar die voor deelname aan het deeltijds kunstonderwijs niet.

Ik wil er ook nog op wijzen dat het dko onderwijs is. Iemand maakte de opmerking dat men niet meer aan het examen wil meedoen. Voor volwassenen gebeurt nu soms permanente evaluatie. Het gebeurt niet overal meer met een examen, maar het is wel onderwijs. Die keuze hebben we ook een tijd geleden gemaakt. Als je zegt dat het bezighouding is, dan moet het anders. Het is het ene of het andere. Onderwijs betekent dat er een evaluatiemoment is. Dat zijn daarom niet overal examens, het kan ook via permanente evaluatie. Ik zal me daar niet over uitspreken, dat is de autonomie van degenen die het inrichten.

De openendfinanciering blijft bestaan. Per leerling extra heb je ook extra budget. Dat mogen we ook niet vergeten. Als je zegt dat het in een gesloten enveloppe is, dan betekent dat dat we niet gaan sleutelen aan de gewichten van de leerlingen. Maar eigenlijk is het zo dat als er meer leerlingen deelnemen, er ook extra budget is. Dat is op zich een goede zaak.

Een van de krachtlijnen van deze hervorming is de vrijheid. Ik vind – en dat wordt door iedereen positief geapprecieerd – het vreselijk als ik zie wat ik als minister of wij als regering allemaal moeten goedkeuren, bijvoorbeeld wat betreft het inrichten van een instrument. In de Westhoek is er de folk. Ik kan me inbeelden dat men in Vilvoorde saz en oed wil. *(Opmerkingen van Jo De Ro)*

Of elektronische muziek, maar ik heb daar kritiek op gehad omdat men dat geen muziek vindt. Voor mij is het van belang dat men de autonomie heeft om in te richten wat men wil zonder steeds mijn toelating te moeten vragen, maar dat men dan ook autonoom het budget beheert. Je kunt natuurlijk niet alles willen. We hebben die vrijheid ook onderstreept. In het kader van die vrijheid hebben we ook gezegd dat 6-jarigen kunnen starten met een instrument, maar ook daarvoor wordt de enveloppe in principe niet uitgebreid. Men moet het doen binnen de bestaande middelen.

Zullen we werken met pilootscholen? Ik wil de komende maanden met plezier de budgettaire oefening maken met een aantal scholen, maar ik zou wel graag de hervorming laten starten op het afgesproken moment. Ik heb al vaak gezegd dat er altijd redenen zijn om hervormingen niet te laten doorgaan. Mevrouw Schryvers wees er daarnet al op dat hier al zoveel over is gebabbeld. We staan nu op een keerpunt. Er is ook zwaar geïnvesteerd in het luisteren naar de gevoeligheden bij de directies van het deeltijds kunstonderwijs. Ik kan niet beloven dat er nog miljoenen manna uit de lucht zullen vallen. Dat is onmogelijk. Weet dat het kader iets beter is dan een gesloten enveloppe.

Er waren vragen over hoe dit zal worden ingericht in de verschillende scholen. Een academie kan op maat van de school gaan kiezen welke leerkracht ze waar inzet. Een van de leden vroeg hoe dit zal gebeuren omdat het wat raar is: 2 uur voor 6 klassen. Dat behoort tot de autonomie van de academie. Sommigen zullen ervoor kiezen om 3 jaar hetzelfde te doen, anderen zullen ervoor kiezen om jaar na jaar te wisselen. Voor mij is dat eigenlijk gelijk. Ik zal me er verder ook niet echt mee bezighouden. Dat is hun autonomie, maar de mogelijkheden zijn wel veel ruimer dan vroeger.

Ik ben blij dat iedereen hier zonder uitzondering de grote meerwaarde ziet in het feit dat de leerkracht niet meer uit de klas wordt getrokken. Ik zie in alle scholen waar er aan co-teaching wordt gedaan dat dit een gigantisch positieve impact heeft op het welbevinden van de leraren, met minder eenzaamheid, en ze worden leergieriger.

De heer De Ro zei daarnet dat de eindtermen niet worden gehaald. In sommige scholen heb je onderwijzers die fantastisch zijn voor bijvoorbeeld muzische vorming. Ik denk dat scholen op dat vlak ook wat klasdoorberekend aan de slag kunnen om de bestaande competenties wat meer uit te spelen. Ook dit kan goed zijn voor de kruisbestuiving met dko. Ik zie de wisselwerking echt op twee punten.

Als de dko'ers binnenkomen in de gewone scholen kunnen ze ook een aantal extra pedagogische vaardigheden opdoen. Dat is bijzonder positief.

Mijnheer De Ro, als ik het goed begrijp, pleit u eigenlijk voor een extra module binnen het dko. Het nieuwe decreet zorgt ervoor dat academies een potje ter beschikking zullen krijgen om bijscholingen te organiseren. Leerkrachten kunnen ook terecht in het reguliere aanbod. Ik vind uw opmerking heel belangrijk omdat ik ook vind dat een leerkracht niet naar Gent of Brussel moet gaan als hij of zij in Torhout woont en er daar een academie is. In dat geval moet je die bijscholing daar kunnen volgen. In principe zal dat mogelijk worden. Ik weet niet of het nodig is om het decreet aan te passen met een nieuwe module. We kunnen dat nog bekijken, maar in het kader van de autonomie kan men zich perfect richten op het doelpubliek.

In de samenwerkingsinitiatieven waar ik net over gesproken heb, is het ook mogelijk dat er in het kader van stages in de lerarenopleiding studenten in zo'n project terecht komen. Dat is niet onbelangrijk. Door de hervorming van de lerarenopleiding kan de lerarenstage voor een stukje worden gedaan in een samenwerkingsinitiatief met dko. Daar ontstaan ook nieuwe mogelijkheden. Als ik zie wat sommige onderwijzers of directeurs presteren op een podium, dan is dat ongelooflijk. Daar zie je heel wat creatief en muzisch talent. In het kader van een stage kan men perfect in zo'n samenwerking terecht komen, wat ook weer positief is om de groep breder te maken. Al deze zaken zijn in de toekomst mogelijk.

Mevrouw Krekels, wat de budgetten betreft, had ik in het totaal 4,4 miljoen euro gezegd voor nieuwe projecten – dus geen 6 miljoen euro, maar 4,4 miljoen euro. Daar komt 1,9 miljoen euro van de bestaande projecten gaat het om 301.000 euro. 2 miljoen euro komt van het zittenblijven. Als je dat allemaal optelt, kom je ongeveer aan 4,4 miljoen euro. Die 6 miljoen euro komt misschien van de zes lestijden. *(Opmerkingen van Kathleen Krekels)*

Dat is misschien het potje waarnaar ik verwees. Dat heeft hier niets mee te maken. Dat zijn andere middelen. *(Opmerkingen van Kathleen Krekels)*

In principe is het zo dat de financieringswijze dezelfde is. Ik ken niet alle technieken. Ik heb die ooit goed in mijn hoofd gehad. Voor de projecten spelen SES en GOK een rol. We hebben wel de keuze gemaakt om de bijdrage van de ouders voor iedereen zeer laag te houden. De toelatingsbijdrage is zeer laag en daar zit ook een correctie op, denk ik. *(Opmerkingen van Kathleen Krekels)*

Ik denk dat dit gelijk blijft, zoals in het verleden.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik ben blij te horen dat de bekommernis breed wordt gedeeld. Ik ben een beetje een vreemde eend hier in de bijt. Mijn invalshoek is niet onderwijskundig, maar wel de culturele kant. Dat mag ook, hé? We vinden elkaar daarin.

De opmerking van mevrouw Celis over de examens heeft volgens mij een andere achtergrond. De minister heeft gelijk. Er is een onderwijsverlenging, vooral bij volwassenen, om langer te kunnen musiceren en langer naar het deeltijds kunstonderwijs te gaan. Dat zijn relatief kostelijke uren in de hogere graden. In die zin mogen we daar wel wat strenger op toezien. Bij de vraag of er examens moeten zijn, permanente evaluatie of niets, is het misschien kwestie om bij volwassenen het aantal keren dat men een jaar mag overzitten, te limiteren. Laat ons eerlijk zijn, een dko-school is geen amateurkunstenorganisatie. Dat is een opleidingsplek uit Onderwijs. Wil je muziek spelen, wil je schilderen of wat dan ook, dan moet je dat op een andere plek voortzetten. Dat is een terechte bekommernis. Op die manier wordt ook ruimte gemaakt voor jonge en nieuwe mensen die kansen krijgen.

De andere voorstellen, onder meer die van de heer De Ro, over de opleiding van leerkrachten basisonderwijs en dergelijke, lijken mij interessant om te bevorderen. Ik ben ook wat ouder aan het worden en ik kan me niet van de indruk ontdoen dat muzische vorming, het elementair zingen, musiceren, schilderen, creatief bezig zijn bij oudere generaties en in het oudere type onderwijs iets nadrukkelijker aanwezig was. Laat ons die inhaalbeweging maar doen.

Ik kijk uit naar het nieuwe decreet. De vele opmerkingen die door de sector worden geformuleerd, nemen we ter harte en kunnen we meenemen in de bespreking. Ik blijf de openendfinanciering van het dko principieel toejuichen. Dat is een belangrijke kwestie in de verbreding ervan. Dat betekent niet dat we het niet goed moeten beheren. Dat wil het decreet ook doen. Er blijft een soort van toegang voor iedereen, een democratische gedachte, waarbij iedereen een opleiding kan volgen in kunst en cultuur, quid of het professioneel gericht is, quid op amateurniveau of als participant.

De voorzitter: De minister wil nog iets rechtzetten in haar antwoord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, ik denk dat u iets nog niet weet. Voor de 6-jarigen is in de versie van het ontwerp van decreet dat is goedgekeurd in 2 miljoen euro recurrent voorzien. Er is de pot voor de nascholingen. Voor deze 6-jarigen was er aanvankelijk in niets voorzien. Tijdens de budgetbesprekingen is er in 2 miljoen euro recurrent voorzien. Ik denk dat dit de reden is waarom u dat vroeg. Het komt dus niet allemaal uit eigen middelen, maar er is in die middelen voorzien. Dat maakt het surplus iets minder budgetneutraal.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een mantelzorgstatuut voor studenten en de opvolging van de resolutie betreffende de ondersteuning van jonge mantelzorgers – 2670 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, ik heb een vraag met betrekking tot jonge mantelzorgers en het mantelzorgersstatuut voor studenten.

Naar schatting 40.000 jongeren nemen als mantelzorger zorgtaken voor een van hun ouders op. Dat is een schatting, want eigenlijk zijn er geen juiste cijfers over. Het gaat dan vaak om huishoudelijk werk of het gedeeltelijk opnemen van de zorg voor andere kinderen in het gezin. Volgens een uitvoerige studie van Kind en Samenleving zijn de kinderen en jongeren zich zelfs vaak niet bewust van hun situatie en status van mantelzorger.

– *Kathleen Helsen treedt als voorzitter op.*

De rol die deze kinderen en jongeren op zich nemen, heeft echter ook heel wat gevolgen voor hun eigen leven en ontwikkeling. Het onderzoek spreekt zelfs van mogelijke stagnatie van de persoonlijke ontwikkeling van jonge mantelzorgers, een beperkt eigen leven en beperkte vrije tijd, moeilijkheden met de studies tot achterstand op school.

In Nederland zouden een op de zes studenten hun academische loopbaan combineren met zorgtaken thuis. Uit onderzoek in Groot-Brittannië blijkt dat een groeiend aantal mantelzorgende studenten ernstig overbelast is en psychische problemen

ervaart. De vraag is al een tijdje geleden ingediend, zelfs nog voor het reces. Toen was mijn aandacht getrokken door het bericht dat studenten van de hogeschool UCLL (University Colleges Leuven-Limburg) vanaf dit academiejaar het mantelzorgstatuut kunnen aanvragen. Wie het mantelzorgstatuut aanvraagt en krijgt, zal examens of deadlines voor werkjes kunnen uitstellen of zal uit de les kunnen opstappen als er zich thuis een dringende crisis voordoet. Uit het onderzoek van Kind en Samenleving blijkt inderdaad dat dit vaak grote problemen zijn: het niet halen van deadlines, niet op tijd in de les geraken enzovoort.

Rond dit thema heb ik enkele jaren geleden een initiatief genomen met een voorstel van resolutie, dat werd goedgekeurd op 6 januari 2016. Deze resolutie focust op verschillende beleidsdomeinen en vraagt aandacht te hebben voor kinderen en jongeren die in een gezin opgroeien waarvan een of meer gezinsleden zorgbehoevend zijn en/of bijzondere ondersteuningsbehoeften hebben en in dit verband onderwijsactoren te sensibiliseren omtrent de situatie, behoeften en perspectieven van jonge mantelzorgers.

Ook wordt in de resolutie gevraagd een flexibele houding van de schooldirecties en de leerkrachten ten aanzien van jonge mantelzorgers te bewerkstelligen, wat onder meer het aanwijzen van een leerkracht impliceert die kan optreden als aanspreekpunt voor de jongeren en als intermediair tussen de jongeren en de collega's-leerkrachten. Ik denk dat het vaak het probleem is dat men geen weet heeft van de situatie en dat een kind of een jongeren telkens weer bij iemand anders zijn verhaal moet doen en er dus heel wat drempels zijn om dat te doen. Als er dan één aanspreekpunt is, kan dat toch al heel wat helpen.

Intussen is er ook het Vlaams Mantelzorgplan met een honderdtal acties. Een van de vier grote pijlers in dat plan – en dat vind ik zeer positief – betreft de jonge mantelzorgers omdat ze vaak niet gekend en onzichtbaar zijn en omdat de mantelzorg die ze opnemen toch een heel grote invloed heeft op hun jonge leven. In het Vlaams Mantelzorgplan wordt gesteld dat het onderwijs een sleutelfunctie heeft in de erkenning en ondersteuning van jonge mantelzorgers. Sensibilisering en bewustmaking moet hierbij gericht zijn tot de onderwijssector, van basis tot hoger onderwijs. Onderwijzend personeel moet er zich bewust van zijn dat mantelzorgsituaties inderdaad de onderwijskansen kunnen beïnvloeden. Scholen spelen een belangrijke rol in het verspreiden van informatie en het bespreekbaar maken van zorg bij en door jongeren.

Minister, ik weet wel dat het organiseren van zo'n mantelzorgstatuut tot de autonomie van een onderwijsinstelling behoort. Ik zou toch graag weten wat uw standpunt is tegenover het mantelzorgstatuut voor studenten. Ik vind het alleszins heel positief dat een hogeschool er werk wil van maken. De vraag is of er vanuit het beleid ook niet een stuk opvolging kan zijn, al behoort het tot de autonomie, om na te gaan wat de resultaten zijn en om het als 'good practice' te gebruiken voor andere onderwijsinstellingen.

Zult u specifiek beleid uitwerken met betrekking tot instellingen die zo'n mantelzorgstatuut aanbieden?

Kunt u meer toelichting geven met betrekking tot de opvolging van de verschillende elementen uit de resolutie ter ondersteuning van jonge mantelzorgers wat betreft de elementen die betrekking hebben op het beleidsdomein Onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, de regelgeving hoger onderwijs laat perfect toe dat instellingen aan studenten faciliteiten of een geïndividualiseerd traject aanbieden vanwege een bepaald statuut. Dat gebeurt binnen hun onderwijs- en examenreglement. Doorgaans denkt men dan aan topsporters, kunstenaars of

studentenvertegenwoordigers, maar dit is ook perfect mogelijk voor een bepaalde thuissituatie. Er is geen enkele regel die verhindert dat men daar aandacht voor heeft en er faciliteiten voor in het leven roept. Wettelijk gezien is er dus geen bezwaar om studenten het statuut van mantelzorger te geven en daar bepaalde faciliteiten aan te koppelen.

Studenten die aan mantelzorg doen kunnen daar zeker baat bij hebben, dus ik sta zeker positief tegenover het initiatief van de hogeschool UC Leuven-Limburg. Zij zijn trouwens niet de enige hogeschool die actief rond dit thema werkt. De Hogeschool West-Vlaanderen bijvoorbeeld heeft niet alleen de beste opleiding ter wereld inzake 'digital arts', maar heeft ook een onderzoeksgroep binnen de opleiding verpleegkunde, Kennispunt Mantelzorg, die eveneens aandacht heeft voor mantelzorgende studenten en daarover een project opzet in samenwerking met de andere West-Vlaamse hogeschool, VIVES. Ze investeren daar dus ook in.

Collega Schryvers, ik zeg het hier wel vaker dat de autonomie van de instelling ook in dit verband voor mij relevant is. Hogescholen en universiteiten kunnen zelf de voorwaarden vastleggen waaraan studenten moeten beantwoorden om in aanmerking te komen voor een statuut en eventuele faciliteiten. Ik ben eerder terughoudend als het erover gaat om alles te verankeren en op te leggen hoe je het moet doen, omdat je dan snel in een discussie komt over statuten en formulieren, terwijl de huidige vrijheid precies toelaat om maatwerk te bieden. Ik heb trouwens heel veel directeurs van hogescholen en rectoren van universiteiten actieve pleidooien horen houden dat ze meer aandacht zullen hebben voor diversiteit. Zoals ik al vaker heb gezegd, aandacht voor diversiteit is voor mij niet alleen aandacht hebben voor anderstaligheid. Het gaat over aandacht hebben onder andere ook voor de specifieke situatie van studenten en daar hoort het mantelzorger zijn bij. In plaats van het te verankeren, lijkt het mij van belang om te responsabiliseren, maar zeker ook een kader te scheppen waarbinnen heel veel mogelijk is.

De resolutie vertrekt uiteraard van een pertinente vaststelling: bij mantelzorg wordt doorgaans aan volwassenen gedacht die voor een zorgbehoevend familielid zorgen. Maar er zijn ook kinderen en jongeren die opgroeien in een gezin met zorgnoden en zelf ook spontaan zorgtaken op zich nemen. En zij komen zelden in beeld. Ze zijn meestal niet de primaire mantelzorger, maar dragen toch in belangrijke mate bij aan de zorg voor hun zieke ouder, broer of zus. Deze kinderen en jongeren verdienen daarom alle steun. Vaak fungeren personen in hun directe omgeving als eerste aanspreekpunt en luisterend oor. Omdat deze kinderen en jongeren een groot deel van hun tijd op school doorbrengen, is dat eerste aanspreekpunt in hun geval vaak een leerkracht of de zorgcoördinator of leerlingenbegeleider. Dat vertrouwensfiguren op school op de hoogte zijn, beschouwen deze kinderen en jongeren als zeer positief. Op die manier kan er begrip zijn voor hun leefsituatie en voor de problemen waarmee ze thuis soms geconfronteerd worden.

Het is belangrijk zicht te krijgen op de onderwijsloopbanen van jonge mantelzorgers. Afstemming tussen het departement Onderwijs en Vorming, het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) heeft ertoe geleid dat op het vlak van onderzoek afspraken gemaakt zijn om een module over mantelzorg in te voegen in het LiSO-onderzoek (Loopbanen in het Secundair Onderwijs). Hierdoor kan op een efficiënte manier – zonder extra aparte bevraging – zicht geboden worden op de omvang van de problematiek van jonge mantelzorgers in het secundair onderwijs en kunnen de onderwijsloopbanen van de jonge mantelzorgers verder worden opgevolgd. Dit kan alvast interessante informatie opleveren om er later mee aan de slag te gaan.

De regelgeving voorziet ook in de nodige autonomie voor scholen om rekening te houden met de unieke situatie van jonge mantelzorgers. Een afwezigheid van een leerling om persoonlijke redenen bijvoorbeeld kan door de school worden

gewettigd via de zogenaamde afwezigheidscode 'P', zodat die afwezigheid niet als een problematisch wordt beschouwd. De overheid heeft in dit verband geen enkel appreciatierecht, want kent ook de unieke situatie van de leerling niet. Het is de school die het best geplaatst is om hier zelf een inschatting te maken en dus al dan niet beslist de code 'P' toe te kennen. Die code kan ook een aantal faciliteiten met zich meebrengen: bijvoorbeeld bij het afleggen van examens kan de school een en ander flexibel aanpassen aan de specifieke situatie van de leerling.

Daarnaast wil ik ook meegeven dat we van elke school verwachten dat ze binnen de brede basiszorg – dat is fase 0 – hun leerlingen stimuleren en problemen trachten te voorkomen door het bieden van een krachtige leeromgeving. U weet dat de regering het CLB-decreet heeft goedgekeurd waarbij de basiszorg een erkenning wordt voor scholen. Dit is niet onbelangrijk om mee te geven. Naast kennis opdoen, is de persoonlijkheidsvorming maar ook een omgeving bieden als school waarin voldoende aandacht is voor zorg, heel, heel relevant.

En tot slot, wat de sensibilisering en bewustmaking van de onderwijssector betreft, verwijs ik graag naar een Educatief Pakket Mantelzorg met handleiding voor leerkrachten in de 2e en 3e graad secundair onderwijs. Het pakket slaat in feite dus twee vliegen in één klap: het maakt niet alleen de leerkrachten bewust dat mantelzorg de onderwijskansen van kinderen en jongeren beïnvloedt, maar ook de leerlingen. Ook leeftijdsgenoten kunnen elkaar immers ondersteunen door bijvoorbeeld notities bij te houden enzovoort. Dit gratis te verkrijgen pakket werd samengesteld door het Thuiszorgplatform van het lokale bestuur van Knokke-Heist en het Kennispunt Mantelzorg van de Hogeschool West-Vlaanderen (Hogewest). Het bestaat uit een handleiding voor de leerkracht, een infobundel voor de jongeren en een powerpointpresentatie. Ik ben zeker bereid om er de nodige extra ruchtbaarheid aan te geven, mochten jullie dat wensen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor u uitgebreid antwoord. Het gaat hier inderdaad niet om – en mijn vraag is ook niet zo gesteld – het creëren van extra regels of het beperken van autonomie. Het is een vraag om voldoende aandacht voor wat vaak een verborgen groep is, de jonge mantelzorgers. Waarom is het een verborgen groep? Omdat ze het vaak zelf niet beseffen, want het gaat vaak ook om nog jonge kinderen, en omdat ze het vaak ook niet altijd kenbaar maken. Pas als er al bepaalde problemen zijn, komt het naar boven. Vandaar is het heel belangrijk, zoals u stelt, dat scholen gewoon alert zijn voor dit thema en dat diversiteit zich inderdaad ook uitstrekt tot die groep. Mogelijks kan door de thuissituatie waarin zorg moet worden geboden, een kind of jongere specifieke noden hebben. Dat is het allerbelangrijkste. Ik ben heel tevreden dat u zegt dat heel wat scholen dit al doen – ik denk dat ook –, ook in hogescholen. Het artikel over het mantelzorgstatuut waarnaar ik verwees, gaat over UCLL. U verwees ook naar West-Vlaanderen. Het zijn heel positieve evoluties.

We hebben in de resolutie uitdrukkelijk gevraagd naar één aanspreekpunt op school. Ik denk dat daar ook op het terrein werk van wordt gemaakt.

Minister, wat ik ook heel interessant vind, is dat u zegt dat u de schoolloopbanen van de jonge mantelzorgers gaat opvolgen. Momenteel hebben we zelfs geen zicht op het aantal jonge mantelzorgers. Er is een schatting van Kind & Samenleving die spreekt over 40.000, wat toch wel heel veel is. Niet alleen hebben we geen zicht op het aantal, maar we hebben ook geen zicht op de specifieke problemen en op de schoolloopbaan. Ik ben absoluut tevreden dat u zegt dat er verder onderzoek zal gebeuren. Ik zal dit met veel plezier verder opvolgen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, onze fractie vindt mantelzorgers heel belangrijk, ook in het licht van de toekomst van de zorgverlening. We stellen vast dat ze toch een niet onbelangrijke plaats innemen, en ik verwijs dus ook naar de resolutie die mee is ingediend door de collega's Saeys, Persyn, Schryvers, van der Vloet, Franssen en Jans in verband met de ondersteuning van mantelzorgers. Het is een niet onbelangrijke resolutie.

Ik heb een aantal aandachtspunten. Een statuut? Ja, maar wel opletten, want het is altijd op maat. De ene mantelzorger is de andere niet. We moeten dus een beetje opletten. Minister, als ik u hoor zeggen dat u de schoolloopbanen van de mantelzorgers gaat opvolgen, dan moeten we een iet of wat sluitende definitie van mantelzorgers hebben, dan moet het ergens worden geregistreerd in een systeem. Dan moet u vervolgens op de resultaten een analyse toepassen waaruit we kunnen afleiden wat voortkomt uit mantelzorg en wat uit andere factoren waarvan we in het Longitudinaal Onderzoek Secundair Onderwijs (LOSO) al multivariate analyses hebben toegepast en dergelijke meer. Ik wil er toch een voetnoot bij plaatsen.

Eén aanspreekpunt op school? Ja, maar ook daar opletten. Mantelzorg gaat over vertrouwen, het gaat over intieme zaken in het huisgezin. De ene leerling voelt zich beter bij de ene leerkracht dan bij de andere. Ik denk dat we daar enige aandacht moeten voor hebben. We mogen niet zeggen: 'Tegen die persoon moet je nu alles zeggen'. Als het niet de persoon is waar je een vertrouwensband mee hebt, dan zal het wat verloren gaan. Ik wil dus opletten met één aanspreekpunt. Ik denk dat we de accentjes moeten weghalen en moeten spreken van 'een' aanspreekpunt.

Als laatste puntje wil ik vragen om dit ook op te nemen in het dossier zodat ook de andere leerkrachten die lesgeven aan de leerling, het weten en die dit niet telkens opnieuw moet uitleggen als er iets is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik heb geprobeerd om zo goed mogelijk op alles te antwoorden.

Collega Daniëls, ik heb niet echt iets gehoord dat strijdig was met mijn uitleg. Ik wil er misschien ook een kanttekening bij maken. Ik heb net gezegd dat ik, zeker in het hoger onderwijs maar eigenlijk ook in het leerplichtonderwijs, niet zo'n voorstander ben van het statuut. Het statuut maakt het net zo kwetsbaar. Het doet me beetje denken aan een label: je registreert en er moet dan een eenvormige aanpak zijn voor iedereen. Dat is net de reden waarom ik in mijn eerste antwoord heb gezegd dat zeker het hoger onderwijs, de universiteiten en de hogescholen, de mogelijkheden heeft om iets te doen. Het kader laat dat toe. Het is van belang dat ze het ook doen, maar het zal altijd anders zijn afhankelijk van de situatie van de persoon die mantelzorger is en van de faciliteiten die worden gevraagd. Het feit bijvoorbeeld dat je verder of dichter woont, kan een enorme impact hebben. Dus: niet te veel eenheidsworst maken, maar wel zorgen dat de mogelijkheden er zijn.

Wat het aanspreekpunt op school betreft, heb ik zelfs 'één aanspreekpunt' niet gebruikt. Ik heb gezegd dat, vanuit de jongere bekeken, de jongere wel ofwel de zorgleerkracht ofwel een andere leerkracht zal kiezen. Het is niet noodzakelijk dezelfde persoon. Het kan zelfs de fysicaleerkracht zijn waar men toevallig een goed contact mee heeft en waar men wel iets meer tegen wil zeggen. Het klikt of het klikt niet. Je kunt daar niet veel aan doen, maar het is wel van belang. Nog eens, het is mijn grote strijd om van het zorgbeleid ook een erkenningsvoorwaarde van scholen te maken. Dat betekent dat het wordt opgenomen in het globale zorgbeleid en dat inderdaad, collega Daniëls, het niet jaar na jaar opnieuw moet worden gezegd, maar dat de school er een beleid rond ontwikkelt waardoor jongeren zich niet telkens opnieuw moeten verantwoorden voor hun situatie. Ik vind dat heel belangrijk en dat is ook de reden waarom we dat in de basis steken. Ik

ga dus zeker ook akkoord met dat dossier, maar laat ons er niet al te veel regels rond maken. Laat dit vooral een basiswerking worden van elke school.

Wat LiSO betreft, hebt u mij misschien verkeerd begrepen. LiSO volgt duizenden jongeren doorheen de schoolloopbaan. Ze worden op allerhande factoren gevolgd en in die groep zullen ook jongeren zitten die een thuissituatie hebben waar veel gebeurt. Het is eigenlijk mijn bedoeling om met de resultaten van dat onderzoek na te gaan of we er iets mee kunnen doen, maar niet om op voorhand te definiëren en te zeggen dat er honderd op moeten aantikken. Het mantelzorg verlenen is een criterium om te onderzoeken in dat onderzoek van die 7000 of 8000 jongeren en om nadien na te gaan of we moeten definiëren of niet, maar nu zeker niet. We gaan niet op voorhand 150 jongeren uit scholen plukken die we dan gaan volgen, maar het zit erin geïntegreerd. Het voordeel daarvan is dat we nu niet een aparte bevraging moeten doen omdat het mee wordt onderzocht in het geheel.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, mijn vraag is voornamelijk dat scholen voldoende aandacht hebben voor het thema en openstaan voor specifieke problemen waarmee jonge mantelzorgers te maken krijgen.

Collega Daniëls, voor wat betreft het aanspreekpunt, is het belangrijk dat kinderen en jongeren niet telkens opnieuw hun verhaal moet doen. Dat was ook de achtergrond van de vragen die in de resolutie zijn gesteld. Het hoeft inderdaad niet één uniek aanspreekpunt op school te zijn, maar wel één aanspreekpunt per kind die dan verder andere leerkrachten inlicht of ingrijpt waar het nodig is. Ik denk dat we elkaar wel goed begrijpen en dat we dezelfde bekommernis delen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de vrijstelling van leerplicht – 2719 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in Vlaanderen geldt voor alle kinderen en jongeren van 6 tot 18 jaar de leerplicht. Toch kunnen kinderen en jongeren een tijdelijke of definitieve vrijstelling van de leerplicht krijgen omdat zij "in de onmogelijkheid verkeren om onderwijs te volgen". Het gaat voornamelijk om kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen (EMB) en in mindere mate ook om kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen (GES).

Zo'n anderhalf jaar geleden oordeelde een commissie van experts en academici dat kinderen met intensieve zorgnoden te snel worden vrijgesteld van de leerplicht. Zij achtte het niet wenselijk om het huidige systeem van de vrijstelling van de leerplicht voort te zetten.

De experts zeiden "dat er geen wetenschappelijke argumenten zijn om aan te nemen dat een bepaalde groep kinderen niet zou kunnen leren en ontwikkelen". Veel kinderen die nu een vrijstelling krijgen, zouden baat hebben bij een complementair en geïntegreerd onderwijs- en hulpaanbod.

In de vergadering van de commissie Onderwijs van 16 juni 2016 verklaarde u op mijn vraag om uitleg dat u het eens bent met de stelling van de wetenschappelijke

commissie, dat te veel jongeren worden vrijgesteld en dat u bereid bent om het systeem van de vrijstelling van de leerplicht te herbekijken.

Minister, hebt u het systeem van de vrijstelling van de leerplicht herbekeken? Zo ja, wat zijn de bevindingen en conclusies? Zo nee, wanneer plant u dit te doen?

Hoe verloopt de samenwerking met het domein Welzijn in dezen? Hoe verloopt het uittekenen van een reglementair kader binnen Onderwijs en Welzijn om te komen tot geïntegreerde onderwijs- en zorgplannen?

Welke bijkomende maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat het vrijstellen van de leerplicht wordt vermeden indien die niet hoognodig of wenselijk is?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er was in juni 2016 inderdaad een vorige vraag, en ik heb toen aangegeven dat ik het eens ben met de conclusie van de commissie criteria vrijstelling van leerplicht. Er zijn geen criteria om kinderen vrij te stellen van leerplicht. We hoeven daar verder niet op in te gaan, de conclusie van de commissie is gekend en ik denk dat we het er allemaal wel mee eens zijn.

Ik heb ook al eerder aangegeven dat ik veel voel voor het voorstel van de commissie om te werken met een geïntegreerd onderwijs- en zorgplan voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen en zeer ernstige gedrags- en emotionele stoornissen als hun beperking ertoe leidt dat voltijds naar school gaan geen haalbare kaart is, of toch minstens zeer sterk gefaciliteerd dient te worden met ondersteuning vanuit welzijn. Het geïntegreerd onderwijs- en zorgplan geeft weer waarom voltijds naar school gaan voor het kind niet haalbaar is want naar school gaan, is en blijft de allereerste optie, wat het onderwijsaanbod en wat het zorgaanbod zal zijn en geeft de afstemming en het overleg tussen alle actoren weer.

Ik heb al aangegeven dat we in het werkjaar 2017-2018 werk zouden maken van het reglementair onderbouwen en inbedden van het 'geïntegreerd onderwijs- en zorgplan'. U weet dat er een beleidsdomeinoverschrijdende werkgroep Onderwijs-Welzijn 'personen met een handicap' aan het werk is. Deze werkgroep buigt zich over een aantal issues. Het onderwijs aan jongeren met ernstig meervoudige beperkingen en met zeer ernstige gedrags- en emotionele stoornissen is er daar één van. Het plan wordt op dit ogenblik uitgewerkt.

Ik zal aan het einde van dat proces over resultaten van het werk communiceren. Maar toch al dit: als we praten over een kader voor geïntegreerde onderwijs- en zorgplannen dan praten we ook over meer inzetten op inclusie, de rol en de invulling van de persoonsvolgende financiering, het toekennen van omkadering vanuit onderwijs en welzijn.

Iedereen is vragende partij voor een goede regeling, maar we stellen nu al vast dat scholen en voorzieningen soms ondersteuningsvormen gebruiken die niet voor dit soort situaties bedoeld zijn, zoals het tijdelijk onderwijs aan huis (TOAH) en permanent onderwijs aan huis (POAH). Het is nu van belang om het geïntegreerde plan af te wachten. Daarna kunnen we de discussie verder voeren.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp uiteraard dat het een heel complexe situatie is en dat we niet mogen gaan voor een afschaffing van de vrijstelling van de leerplicht zonder een waardig alternatief.

Ik ben blij te horen dat de werkgroep aan het werk is en het probleem samen met Welzijn en Onderwijs onderzoekt. Ik denk ook dat elke jongere het verdient om zich te ontwikkelen en zich via het onderwijs te integreren in de maatschappij, hoe

moeilijk het ook is. Ik weet ook wel dat het niet altijd zo eenvoudig is. Daarom is het belangrijk om het concept van de vrijstelling van de leerplicht te herbekijken, wat bezig is, en mogelijke alternatieven uit te werken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het is belangrijk dat u hebt gesteld dat u er tijdens dit parlementaire werkjaar effectief werk van wilt maken.

Op 16 juni 2016 heb ik er ook reeds op gewezen dat een voldoende aanbod en financiering belangrijk is, maar dat inderdaad meerdere aanpassingen in de wetgeving, zowel op het vlak van onderwijs als van welzijn, noodzakelijk zijn.

Ik heb begrepen – en ik denk dat het een goed basisprincipe is – dat maatwerk hoe dan ook het fundamentele uitgangspunt zal zijn voor de aanpak van deze probleemsituatie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over Erasmus voor beursstudenten en studenten met een beperking – 2738 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, deze zomer werd het Erasmusprogramma van de Europese Unie nog eens in de verf gezet in onze pers. Op Erasmus gaan is nog nooit zo populair geweest als nu. Meer dan 5600 studenten namen afgelopen academiejaar deel aan het programma.

Minister, u kaartte daarbij onmiddellijk ook aan dat nog te weinig beursstudenten deelnemen. We hebben dat ook al vaak in de commissie gezegd. Zij hebben recht op een hogere Erasmusbeurs en behouden hun reguliere toelage. Toch vertrekt amper 16 procent van de beursstudenten op Erasmus. U rekent erop 'dat elke universiteit en hogeschool inspanningen blijft leveren om de drempels te verlagen voor studenten voor wie zo'n uitwisseling niet evident is'.

De instellingen zelf geven tips mee zodanig dat een Erasmusverblijf niet meer hoeft te kosten dan wat een student hier zou uitgeven. Vanuit de gastuniversiteiten kan men op extra ondersteuning rekenen door middel van bijvoorbeeld goedkopere logies of maaltijden. Onze instellingen geven ook regelmatig hogere beurzen bij verblijven in het buitenland. Ondanks deze maatregelen blijven studenten uit kansengroepen – het gaat natuurlijk breder dan enkel beursstudenten – hun weg niet te vinden naar het buitenland.

Minister, hoe wilt u de instellingen overtuigen om extra inspanningen te leveren om de drempels te verlagen voor beursstudenten en studenten uit andere kansengroepen om een internationale ervaring op te doen?

Komen er extra middelen vanuit de Vlaamse overheid?

Kunt u cijfers geven over studenten met een beperking die een buitenlandse ervaring doen? Zijn er extra maatregelen voor deze groep?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, in het kader van het actieplan 'Brains on the move' worden heel wat acties uitgevoerd om studenten uit ondervertegenwoordigde groepen te ondersteunen bij hun mobiliteit. Dit gaat om acties in verband met de

promotie, informatie en begeleiding van mobiliteit, alsook financiële incentives specifiek voor deze groepen studenten.

De 'ondervertegenwoordigde groepen' omvatten de beursstudenten, studenten met een functiebeperking alsook werkstudenten. Het voorbije academiejaar heeft de overheid een campagne rond het studeren in het buitenland specifiek gericht op studenten uit ondervertegenwoordigde groepen, gefinancierd. Deze campagne is op punt gesteld door CJP/BILL. Er zijn campagnebeelden en filmpjes ter beschikking gesteld aan de instellingen om te gebruiken in hun communicatie, alsook brochures met daarin ervaringsverhalen van mobiele studenten uit deze groepen. Die zijn in grote aantallen verspreid onder de Vlaamse studenten.

De beurzen die toegekend worden via de beurzenprogramma's uit 'Brains on the move', volgen het principe dat minstens 25 procent van de middelen moet gaan naar studenten uit ondervertegenwoordigde groepen. Er wordt met de status van de student rekening gehouden bij de toekenning van de beurzen. Deze studenten krijgen ook een extra beursbedrag per maand boven op de standaardbeurs. Het principe van minstens 25 procent wordt ook gehanteerd binnen het generieke beursstelsel voor mobiliteit buiten Europa, waarbinnen de instellingen een bepaald bedrag ontvangen vanuit de overheid. Zij dienen toe te zien dat ook minstens 25 procent van de beurzen toegekend wordt aan deze groepen studenten.

Sommige instellingen hebben binnen hun eigen beleid bepaald dat zij 100 procent van deze middelen toekennen aan studenten uit ondervertegenwoordigde groepen omdat net deze studenten de financiële steun extra nodig hebben.

Ik vind dat persoonlijk een zeer goede keuze, maar niet alle instellingen doen dat op dezelfde manier.

Ook binnen het Erasmusprogramma ontvangen beursstudenten een hoger beursbedrag per maand. Studenten met een functiebeperking ontvangen extra middelen op basis van facturen. Dat is niet onbelangrijk, omdat de ene functiebeperking de andere niet is. Je kunt daar niet één lijn in trekken wat de noden betreft.

Mevrouw Soens, u hebt die vraag over de cijfers al lang. Ere wie ere toekomt: het is dankzij uw volgehouden aandacht dat we er met onze hogescholen en universiteiten in geslaagd zijn om onze databank te krijgen. Binnen die databank hoger onderwijs is tijdens het academiejaar 2016-2017 voor het eerst de mobiliteit geregistreerd via de vernieuwde Databank Hoger Onderwijs (DHO 2.0), die een aangepaste module voor mobiliteit omvat.

Ik kan u de cijfergegevens nog niet geven. Maar u zult ze uiteraard krijgen zodra ze afgerond zijn en gevalideerd door de instellingen. We zullen die gegevens pas begin 2018 kunnen vrijgeven. Op dat moment zullen we alle analyses hebben gemaakt over de mobiliteit van de studenten en kunnen we ook de link leggen met het al dan niet behoren tot een ondervertegenwoordigde groep. Mevrouw Soens, het zou ook kunnen dat jongeren zich niet willen laten registreren. U was het daarmee eens. Er is een registratiemodule, wat ook enorme voordelen kan hebben voor jongeren die zich wél willen laten registreren, zodat ze niet elk jaar opnieuw hun faciliteiten moeten aanvragen, wat ook wel gebeurt. Dat is niet alleen voor Erasmus van belang, maar ook voor de andere faciliteiten.

Binnen Erasmus gaat het om minder dan 1 procent van de mobiele studenten in het hoger onderwijs voor de eerste drie calls. We hebben enkel de gegevens van 2014 integraal kunnen afwerken. Er is dus nog informatie te kort. Maar ik zal die pas kunnen geven wanneer ze volledig beschikbaar is.

De registratie – dat is de beperking waarnaar ik daarnet verwees – gaat enkel om die studenten die speciaal middelen aanvragen in het kader van speciale onderwijsbehoeften

en dus achteraf facturen voorleggen. Daar knelt wat mij betreft een beetje het schoentje: in de praktijk zullen er altijd meer studenten zijn, om twee redenen. Het is op basis van vrijwilligheid. Niet iedereen registreert zich. Bovendien moet niet elke student met speciale onderwijsbehoeften extra kosten maken, omdat niet elke student dat label wil krijgen.

Maar goed, er zijn altijd redenen om iets niet te doen. We hebben gezegd dat we het zouden doen met de beperkingen die er zijn.

De cijfers waarover we zullen beschikken, gaan dus niet over alle studenten, maar wel over die studenten die specifieke onderwijsbehoeften met bijkomende financiële bijdragen aanvragen om hun verplaatsing te realiseren.

Omgekeerd kan dit wel een hefboomeffect hebben, dat meer jongeren zich willen laten registreren. Want het is ook mogelijk dat velen niet weten dat dat systeem bestaat en dat je extra financiële bijdragen kunt krijgen. Ik zie dat dus ook als iets positiefs.

Maar het zal tot begin 2018 duren vooraleer ik u daarover meer informatie kan geven. En dan zullen we ook kunnen beslissen of er extra inspanningen moeten gebeuren. Ik heb wel met de hogescholen en de universiteiten – want er was daarover zeer veel gevoeligheid – de afspraak gemaakt dat de databank nooit tot gevolg kan hebben dat we de financiering totaal omgooien. Ze hebben allemaal hun budget, er zijn ook budgetten voor studenten. Ik zou het goed vinden dat men nog meer zou inzetten op die groep kwetsbare studenten, maar ik zal het financieringssysteem niet op basis van de registratie wijzigen. Dat was de afspraak die gemaakt is om hen ertoe aan te zetten om actief in te zetten op het bekendmaken van die registratiemogelijkheid.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is dus nog tot begin 2018 wachten op de cijfers. Dan kom ik sowieso terug met de vraag.

Volgens het actieplan 'Brains on the move', waarbij men eigenlijk een derde van de studenten een internationale ervaring wil laten opdoen, moet een derde van de studenten ook uit die ondervertegenwoordigde groepen komen. Voor beursstudenten is dat nu, als ik me niet vergis, 16 procent. Dat is toch nog heel ver van die 33 procent die we eigenlijk willen.

Er zijn een aantal acties. Ik hoor dat u vanuit de Vlaamse overheid een campagne hebt opgezet. We moeten wachten op de cijfers om na te gaan of die campagne inderdaad effect heeft gehad.

Ik heb nog een bijkomende vraag over studenten met een beperking. In een eerdere schriftelijke vraag van mevrouw Krekels las ik dat de cijfers tot dan enkel studenten met een VAPH-statuuut (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) betroffen. Ik vermoed dat dat nu wordt uitgebreid naar – als ze zich willen registreren, uiteraard – studenten met een functiebeperking en verder enkel het VAPH-statuuut?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de zorg die onze collega Soens formuleert, is volgens mij terecht. Het probleem is echter uiteraard niet nieuw. Ze verwijst terecht naar het actieplan van de vorige legislatuur. Er is één element daaruit dat ik toch nog even wil aanstippen. In hoofdstuk 8, financiering van mobiliteit, wordt er onder meer het volgende gezegd: "Financiering is niet altijd

het belangrijkste obstakel voor studenten uit ondervertegenwoordigde groepen. De begeleiding van deze groepen vergt wellicht meer energie en concrete ondersteuning." Dit element vind ik niet onbelangrijk in deze discussie.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik wil een suggestie doen, die misschien al gedaan is. We weten op het ministerie wie er beursgerechtigd is, want de afdeling Studietoelagen betaalt de studenten uit. Er is ook communicatie tussen de afdeling Studietoelagen en de studenten. Mevrouw Soens heeft in haar vraag opgenomen dat de periode dat je op Erasmus studeert, niet per se duurder hoeft te zijn dan wanneer je hier studeert. Ik vermoed dat de drempel voor vele ouders en studenten met een beurs toch nog groter is, omdat ze misschien denken dat het duurder zal zijn. Waarom dan niet meteen de communicatie doen, door bijvoorbeeld via de bevestiging van de studiebeurs een folder mee te geven of iets meer gepersonaliseerd? Je hebt als ministerie de kans om die groep rechtstreeks aan te spreken. Je moet daarvoor geen campagnes of omwegen zoeken. Er is een een-op-eenrelatie. Ik zou de suggestie doen om langs die weg wat meer informatie mee te geven, uiteraard gepersonaliseerd, zodat ze ook bij de instelling waar ze ingeschreven zijn, terechtkomen bij de juiste mensen. Vooral de boodschap dat het niet per se duurder moet zijn, is voor die groep volgens mij cruciaal.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ondersteun absoluut de oproep van de heer De Ro om doelgroepcommunicatie te doen voor mensen die we kennen.

In verband met de totaliteit van beurzen, is differentiatie volgens de locatie waar men naartoe gaat, ook niet onbelangrijk. Het gebeurt nu al voor een deel. Ik heb er in het verleden ook al vragen over gesteld. Het lijkt me goed om die cijfers verder op punt te stellen naar de noodzaak die er is. Ik haal één concreet issue aan: studenten met een fysieke beperking die zich verplaatsen in een stad. Het kan zijn dat zij gebruik moeten maken van specifiek vervoer. In het ene land is dat er en is dat gemakkelijk, in het andere land is dat veel duurder. Misschien kunnen we de ervaring die we hebben gebruiken om te differentiëren in de beurzen die we geven? Zo kunnen we daarmee rekening houden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik bedank jullie voor de aandacht voor dit thema. Ik zal proberen kort te antwoorden.

Mevrouw Soens, wat de registratie betreft, is het voorlopig, zoals ik al zei, enkel VAPH. Vanaf volgend academiejaar wordt het uitgebreid naar veel meer. Maar we moesten ergens starten, dus voorlopig is het dat. Maar het wordt breder.

Mijnheer De Meyer, ik ben het absoluut eens met uw betoog: het gaat niet alleen over budget, maar ook over begeleiding. Ik hoor in mijn eigen omgeving ook verhalen. Zo kan een jongere die dyslectisch is steunmateriaal, flankerend materiaal – software enzovoort – vragen om te kunnen studeren. Ik stel vast dat je dat aan sommige universiteiten elk jaar opnieuw moet doen. Ik vind dat niet oké. Zodra dat is vastgesteld, moet dat een automatisme zijn. Want anders is het op den duur ontmoedigend. Dat gaat over kleine dingen, waarvan ik vind dat een goed beleid binnen een instelling ervoor kan zorgen dat jongeren dat niet elk jaar opnieuw moeten aanvragen. Want zo lijkt het alsof dat plots weg is. Maar het blijft natuurlijk een issue. Als ik zie hoe spontaan men daarmee in andere landen omgaat, dan denk ik dat het bij ons ook zou moeten kunnen. Ik wil hier geen instellingen stigmatiseren, maar ik zie toch wel dat dat bij de ene instelling veel soepeler verloopt dan bij de andere. Er is op dat vlak dus nog werk aan de winkel.

Ik hoop dat onze databank op dat vlak een meerwaarde kan zijn en jongeren kan stimuleren om zich te laten registreren, indien ze weten dat dat de faciliteiten gemakkelijker toegankelijk maakt. Mijnheer De Meyer, het gaat dan over begeleidingsfaciliteiten, geen budgetfaciliteiten. Dat zou een grote sprong voorwaarts zijn en zou ook de meerwaarde aantonen van de registratie. Ik ben het dus zeker eens met uw opmerking hierover.

Mijnheer De Ro, ik vind de doelgroepcommunicatie een zeer goed idee. We hebben de campagne gevoerd. We hebben daarvan nog heel wat materiaal. We hebben die gericht op universiteiten en overall waar de jongeren komen. Veel wordt nu elektronisch afgehandeld. We zouden het eventueel elektronisch kunnen meesturen. Om dan nog een keer te zeggen 'je studeert aan deze school, je zit in het zoveelste jaar, dat zal misschien wat moeilijk zijn. In feite kun je het gewoon meegeven. De focus moet er vooral op worden gelegd dat het budgettair geen onoverkomelijke piste hoeft te zijn.

Mijnheer Daniëls, wat u zegt over differentiatie van de budgetten is heel juist. Door de registratie te doen, zullen we ook al zien wat de knelpunten zijn. We zouden een korte bevraging kunnen doen voor de jongeren die nu al de sprong hebben gemaakt. Daaruit kunnen we veel leren.

Er is nu al differentiatie. Ik heb het even bekeken. Binnen Europa ligt die tussen 235 en 435 euro. Buiten Europa is het één bedrag: 650 euro. Wat mij betreft, kun je daarin differentiëren: beursstudenten krijgen dat sowieso. Ze kunnen het ook verhoogd krijgen. Maar ik stel ook vast dat de instellingen een heel eigen beleid voeren rond wat ze meegeven als extraatje. Voorlopig laten we die autonomie ook wat bestaan. Maar hoe meer kennis we opdoen over de hinderpalen die er mogelijk zijn, hoe beter we zullen kunnen inspelen op de behoeften van de jongeren.

Ikzelf heb natuurlijk nog geen resultaten gezien van het verblijf van mijn dochter in Lissabon. *(Opmerkingen)*

We hebben wel wat zonnige foto's gezien, inderdaad. En ook interessante projecten. *(Gelach)*

Maar wat de meerwaarde betreft voor je blik op de wereld, vind ik dit wel iets waarvan elke jongere in zekere mate zou moeten kunnen genieten.

Vanavond krijg ik ongetwijfeld commentaar omdat ik uitspraken heb gedaan in het parlement. *(Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): U maakt een opmerking over de meerwaarde voor studenten die een Erasmus-ervaring of een andere internationale ervaring hebben opgedaan. Uit onderzoek is inderdaad gebleken dat dat voor elke student absoluut een meerwaarde is. Daarom wordt er ook een punt van gemaakt om zo veel mogelijk studenten – minstens een derde van de studenten – zo'n internationale ervaring te laten opdoen.

Het is inderdaad zo dat er meer hinderpalen zijn dan enkel de financiële hinderpaal. Daarin kan ik de heer De Meyer zeker gelijk geven. Het is goed om na te gaan wat de hinderpalen zijn. Wat het financiële aspect betreft, kunnen we vanuit de Vlaamse overheid, de Vlaamse instellingen zo veel mogelijk drempels en hinderpalen wegnemen.

Sowieso zullen we hier begin 2018 opnieuw staan met de opvolgende vraag daarover.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over mogelijke oplossingen voor het snelle verloop bij schooldirecties – 2744 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het voorstel om een mandatsysteem in te voeren voor directeurs – 2844 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het personeelsverloop bij schooldirecties – 2920 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, 'Vier op de tien scholen starten met een nieuwe directie volgend schooljaar,' kopte Het Belang van Limburg op 7 augustus.

Minister, uit uw antwoorden op mijn verschillende vragen over ziekteverlof bleek overduidelijk dat psychosociale problemen en overbelasting bij directies verhoudingsgewijs een veel grotere oorzaak van uitval zijn dan bij de rest van het onderwijspersoneel. "De druk is toegenomen," stelt men bij Directies Vrij Onderwijs (Divo). Volgens die vereniging hielden de directeurs er vroeger mee op na minstens vijf jaar, maar zouden velen nu al na twee tot drie jaar uitstappen.

In 2014-2015 werden 1200 nieuwe directies geïnstalleerd. In het schooljaar 2015-2016 steeg dat tot 1274. Het voorbije schooljaar waren dat er al 1456. De onderwijskoepels stellen het probleem ook vast en ze suggereren om de loopbaan van de directeur aantrekkelijker te maken, onder meer door een betere verloning en de invoering van een mandaatsysteem.

Minister, u ziet ook het probleem. Klopt de stelling effectief dat er de laatste jaren een sterke toename is van vroeger stoppende directies, in vergelijking met een tiental jaren geleden?

De koepels suggereren om voor directies een mandaatfunctie vast te leggen, zodat ze hun onderliggende benoeming als leraar zouden kunnen behouden. Dat zou uiteraard een mogelijke terugvalpositie zijn, wat op zich positief is. Hoe staat u daartegenover? Impliceert het dat een benoeming als directeur daardoor wordt afgeschaft? Als het mandaat van directeur dan niet als benoemde, maar via tijdelijk andere opdracht (TAO) wordt ingevuld, betekent dat in de huidige regelgeving toch dat die zware jaren als directie niet worden meegenomen in de pensioenberekening, wat de taak eerder minder aantrekkelijk maakt. Plant u hiervoor eventueel een oplossing?

Impliceert een mandaatfunctie dat de collega die de directeur vervangt in zijn terugvalpositie als leraar niet kan worden benoemd, of kan men hier gebruikmaken van een systeem van benoeming bij langdurige afwezigheid?

Overweegt men om de directiefuncties aantrekkelijker te maken door een betere verloning? Wordt daarbij ook ingegaan op het zeer grote verschil in salaris tussen directeurs basisonderwijs en directeurs secundair onderwijs? Overweegt men ook een salarisaanpassing voor adjunct-directeurs?

In mijn vraag over de directiefunctie op de commissievergadering van 10 november 2016 kwam ook expliciet de vraag aan bod of de zware directiejaren een eigen berekeningswijze zouden krijgen in de berekening van de dienstjaren voor pensioen. Minister, wat is uw houding hiertegenover?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, voorzitter, collega's, in een gezamenlijke mededeling hebben de topfiguren van de grootste onderwijskoepel en het grootste onderwijsnet in Vlaanderen onlangs een aantal voorstellen gelanceerd om het beroep van directeur en adjunct-directeur aantrekkelijker te maken bij de functies.

Twee zaken die daarbij in het oog springen, zijn de formule van een mandaatsysteem van vijf jaar met een terugvalpositie als leerkracht of een andere functie binnen het schoolteam daaraan gekoppeld. Ze koppelen dit – de ene al iets meer dan de andere – ook aan een oefening van bestuurlijke optimalisatie die zij momenteel als koepel aansturen en laten daarbij de opening voor jobdifferentiatie en -specialisatie, waarbij de ene directeur zich dan bijvoorbeeld met pedagogische taken kan bezighouden en een andere directeur de meer administratieve lasten op zich kan nemen.

Vier op de tien scholen starten het huidige schooljaar met een nieuwe directie. Het verloop is groot wegens de toegenomen werkdruk waardoor veel – veelal jonge – directeurs het reeds na enkele jaren voor bekeken houden.

Minister, mijn vragen zijn iets minder technisch van aard, maar wel meer naar het principe van mandaat. Hoe staat u tegenover de voorstellen van de twee grootste onderwijsorganisaties, koepel en net?

Wordt het statuut van adjunct-directeur momenteel besproken in het kader van het lerarenloopbaandebat? Dat lijkt mij een belangrijke vraag. Directeurs zijn ook mensen die in een loopbaan zitten.

Wat is de stand van zaken en de verdere timing van het lerarenloopbaandebat, gezien mijn vorige vraag of het statuut daar op de agenda staat?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, het verloop bij schooldirecties is al jaren hoog. In het schooljaar 2014-2015 werden 1200 nieuwe directies geïnstalleerd. De voorbije schooljaren nam dit nog toe, tot 1456 wissels in het schooljaar 2016-2017.

Vaak wisselen van directie zorgt voor een verlies aan expertise en brengt de continuïteit van het gevoerde schoolbeleid in het gedrang. De taak van schooldirecteurs mogen we niet onderschatten en vraagt voldoende ondersteuning. Een toenemende werkdruk, stress en burn-out leiden vaak tot uitval. Daarom zien wij graag meer begeleiding op de werkvloer, zeker voor beginnende directeurs.

Minister, welke bijkomende maatregelen zult u nemen om het verloop bij schooldirecties terug te dringen? Hoe zult u de job van schooldirecteur opnieuw aantrekkelijk maken?

Hebt u er zicht op in welke mate schooldirecties worden opgeleid ter voorbereiding van hun job?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor deze interessante vraag. Er is deze ochtend een interessante actie aangekondigd, waarvoor ik geen begrip heb, laat mij dat duidelijk stellen. Ik zal mij beperken tot het antwoorden op de vraag.

Het aantal nieuwe directeurs in het basisonderwijs en secundair onderwijs bedroeg in het schooljaar 2015-2016 1274. Dat waren er 958 in het basisonderwijs en 316 in het secundair onderwijs. In het schooljaar 2016-2017 waren dit er in totaal 1456, waarvan 1081 in het basisonderwijs en 375 in het secundair onderwijs.

Hiervan is er wel een grote groep die tijdelijk een afwezige directeur vervangt. Er is dus ook een beetje een dubbele telling, omdat die ook weer weggaan. Die worden dan twee keer geteld: wie uitvalt en wie nieuw komt. Dat waren er 686 in 2015-2016 en 767 in 2016-2017. Dit geef ik mee als nuance op de cijfers, maar het blijft natuurlijk een aanzienlijk cijfer.

Collega's, de positie van de schoolleider ligt mij, dat weten jullie, na aan het hart. In het kader van het loopbaan debat heb ik met de sociale partners afgesproken dat het thema schoolleiderschap aan bod zal komen. We willen ook bekijken hoe we de job van schoolleider voldoende aantrekkelijk kunnen maken. Maar die discussie moet je wel binnen het loopbaan debat voeren. Collega Daniëls heeft daar daarnet trouwens terecht naar verwezen. Dit hoort daar ook thuis. Je kunt wel zeggen, zoals mevrouw De Meulemeester daarnet, dat je vindt dat er meer ondersteuning moet zijn, maar het gaat over het inzetten van middelen. Je moet proberen daarover een afspraak te maken in het kader van de loopbaan besprekingen.

Naar aanleiding van de vraag van de heer Vandenberghe zei ik dat er een tijdsbestedingsonderzoek wordt gevoerd. U zei toen: 'Ja, dat is niet meer nodig. We kennen de problemen.' Maar voor mij is dat toch nodig. En we moeten niet zo lang meer wachten, want dit onderzoek zal afgerond zijn in februari 2018, dat is binnen een paar maanden. En ik vind het wel relevant dat we de resultaten van dat onderzoek meenemen, omdat we ook het verschil zullen zien tussen basisonderwijs en secundair onderwijs, doordat er in het secundair onderwijs een betere omkadering is. Maar we zullen de verschillen dan eens helemaal op punt kunnen zetten.

Dat onderzoek zal sowieso leiden tot een aantal conclusies en beleidsaanbevelingen, waarbij de onderzoekers al hebben aangegeven dat er bijzondere aandacht wordt besteed aan de reductie van stress van schoolleiders, het verhogen van hun welbevinden en de selectie en professionalisering van de schoolleiders.

Er is ook een heel groot verschil in de types schoolleiders die ik zie, zeker in het basisonderwijs. Afhankelijk van de persoon, is er een heel ander vibe. Dat merk je in de school en in de omgang die er met elkaar is. Dat verrast mij dus. Los van de objectieve verschillen – want er is minder omkadering – zie je ook een heel verscheiden aanpak, afhankelijk van de school waarin je terecht komt. En, collega's, dat heeft niet alleen te maken met de populatie van de leerlingen. Ik heb scholen gezien met een zeer grote populatie van kinderen die heel zwaar aantikken op SES en waar de teamspirit en de positie van de directeur fantastisch is. We mogen dit dus zeker niet daartoe herleiden. Jullie doen dat niet, maar ik wil toch meegeven dat er een heel groot verschil is.

In het kader van het sociaal overleg, waar we straks hopelijk ook tot onderhandelingen zullen overgaan, ook met het oog op een nieuwe cao, heb ik gevraagd om aandacht te besteden aan de startende leraar. De positie van de schooldirecteur kan daarin perfect mee aan bod komen. Ik moet het bekijken.

Ik heb een paar maanden geleden een delegatie schoolleiders ontvangen. Zij hadden een hele rits persoonlijke vragen. Maar wat hen sierde, is dat bij hen de extra werkingsmiddelen voor de kleuters op nummer één kwam. Op dat vlak hebben we met de regering trouwens een eerste sprong gemaakt. Maar ook bij hen stond dat dus helemaal bovenaan het lijstje.

Mijnheer De Meyer, u hebt vragen gesteld over het mandaatsysteem voor directeurs. Het is goed dat die wat technisch zijn. Sinds 1998 is het mandaatsysteem

voor directeurs in de rechtspositie ingeschreven. Dat zit er dus in. De oorspronkelijke doelstelling was dat op die manier de inrichtende macht de meest geschikte kandidaat-directeur zou kunnen vinden en beoordelen. Bovendien zou ook het personeelslid zelf kunnen ondervinden of de job hem of haar ligt en zou hij of zij zonder gevoel van degradatie de vroegere functie opnieuw kunnen opnemen.

Dat mandaatsysteem is effectief doorgevoerd in de CLB-sector, en voor de coördinerend en algemeen directeur. Voor de andere onderwijsniveaus moet de Vlaamse Regering nog een beslissing nemen. Het is dus ingeschreven, maar er is nog niet over beslist.

De administratieve en geldelijke situatie voor een personeelslid dat bij mandaat wordt aangesteld, is ook in regelgeving vastgelegd, zodat een personeelslid onder meer geen negatieve gevolgen ondervindt voor zijn pensioen.

In het kader van de cao VIII-besprekingen is de optie om het mandaatsysteem uit te breiden grondig besproken. De problematiek werd in kaart gebracht, rekening houdend met alle mogelijke instap- en terugvalscenario's – vrijwillig of op basis van evaluatie –, en met de effecten op de geldelijke en administratieve rechtspositie. Over het mandaatsysteem is er echter geen consensus bereikt. Het is vastgelegd, principieel. Het kan dus worden ingevoerd, maar men vond geen consensus en het is dus niet gebeurd in cao VIII.

Ik heb er geen probleem mee om een nieuw debat over dat mandaatsysteem te voeren. Maar ik wil toch aanstippen, collega's, dat er in de personeelsstatuten diverse bepalingen zijn opgenomen die tegemoetkomen aan de oorspronkelijke noden om een dergelijk systeem in te voeren. Ik geef een paar voorbeelden: de externe werving is mogelijk gemaakt, er is een evaluatiesysteem ingevoerd, directeurs kunnen vrijwillig afzien van hun vaste benoeming.

Dit maakt, wat mij betreft, de nood voor een mandaatsysteem iets minder groot. Om goede directeurs aan te trekken en te behouden, zijn wellicht andere maatregelen nodig. Ik weet niet of het mandaatsysteem het wondermiddel is waarmee alles opgelost is. Er zijn bepaalde leden die suggesties hebben aangereikt. Volgens mij moeten de ondersteuning en de verloning worden bekeken. Ik wil gerust dat debat voeren, maar de vraag is of dat hét kerndebat is dat moet worden gevoerd.

Voor een aanstelling van directeur in het gemeenschapsonderwijs is in de regelgeving opgenomen dat een personeelslid moet beschikken over een attest dat wordt uitgereikt na het succesvol doorlopen van een opleiding die wordt georganiseerd onder de verantwoordelijkheid van de raad van het gemeenschapsonderwijs. In de praktijk organiseert de GO!-nascholing deze opleiding. Meer informatie vindt u op de website van het GO!. In het gesubsidieerd onderwijs bestaan diverse vormen van opleidingen voor directeur, veelal georganiseerd door of onder de verantwoordelijkheid van een onderwijskoepel. Meer informatie over deze opleidingen vindt u op de websites van de onderwijskoepels en -netten.

Daarnaast organiseren instellingen voor hoger onderwijs ook breder georiënteerde opleidingen met een focus op leidinggeven, die dus ook verder reiken dan het aanbieden van een opleiding aan directeurs. Een voorbeeld hiervan is het postgraduaat Schoolmanagement, dat in Odisee wordt aangeboden. Er zijn ook de opleidingen aan het Hoger Instituut voor Opvoedkunde (HIVO), maar ook deze richten zich niet specifiek op directeurs. Tot slot is er nog de banaba Schoolontwikkeling, die wordt ingericht door vier hogescholen.

Er zijn wel mogelijkheden, maar er is geen gecertificeerde, uniforme opleiding. Dat knelpunt heb ik al vaak gehoord. In een lang verleden was er de DHOS. Mijn beide ouders hebben die nog gevolgd en ze hebben elkaar daar leren kennen. Ik heb eigenlijk veel te danken aan DHOS. Anders was ik er niet geweest. *(Gelach)*

Mijn moeder heeft geen gebruik gemaakt van haar DHOS maar mijn vader wel, want hij is heel lang schoolleider geweest. Mijn grote zorg zit – los van de ondersteuning waarover de heer Vandenberghe het ongetwijfeld nog zal hebben – in de opleiding van de schoolleider zelf. Met geld los je veel op, met ondersteuning los je veel op, maar schoolleidinggeven is iets anders dan de beste onderwijzer van de school zijn. Daar knelt voor een groot deel voor mij ook het schoentje.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, we kunnen het debat niet ten gronde uitputten, want daarvoor is onze tijd te beperkt. Ik wil toch nog een aantal bemerkingen maken.

Het is goed dat u ook vaststelt dat de probleemsituatie in het basisonderwijs groter is dan in het secundair onderwijs. Ik vind het ook belangrijk dat u stelt dat de mandaatfunctie niet het wondermiddel is om alle problemen op te lossen, maar het is een mogelijkheid. Ik vind het bijzonder nuttig dat alle facetten van dat mandaatsysteem in kaart zijn gebracht. Het kan zinvol zijn dat we te gepasten tijde daarover een discussie houden.

Het is zeer juist dat de beste onderwijzer of de beste leraar niet altijd de beste directeur is. Ik vermoed dat ook niet alle problemen opgelost worden met opleiding en begeleiding. Het is van fundamenteel belang dat men de allergrootste zorg besteedt aan rekrutering van deze mensen.

Ik zal niet ingaan op het facet Loopbaanpact aangezien daar deze namiddag nog heel specifieke vragen over zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat u mijn vraag deelt over wat het mandaat oplost. Als we tegen de directeurs die vandaag hun hand opsteken omdat het niet meer lukt, zeggen dat het geen probleem is dat we hun een mandaat zullen geven, dan zal die directeur zeggen dat dat heel tof is, maar dat dat nul komma nul verandert aan zijn huidige situatie. Ik vraag me af welk probleem we oplossen, welk probleem de koepelinstellingen willen oplossen voor de reële klachten en de reële aandachtspunten van de directeurs.

Ik kom dan bij een ander punt van de planlast, waar mevrouw Krekels al regelmatig op heeft gewezen. Ik zou graag het voorstel lanceren van de 'actie delete'. Als we iets doen in de opleiding van directeurs – de DHOS-opleiding bestaat nota bene nog altijd –, dan is het directeurs aanraden om hun deleteknop meer te gebruiken. Ze krijgen allerlei zaken van bovenaf naar zich gestuurd. Er is daarbij een groot verschil tussen wat moet en wat mag. Ik stel vast dat sommige directeurs nog tellingen moeten doorsturen naar Brussel, maar dan denk ik dat dat niet kan omdat we daar systemen voor hebben.

De hogere entiteiten – ik zal ze zo maar noemen – hebben ook middelen en personeel in dienst. We moeten daar misschien eens naar kijken. Ik deel de bedenking van de minister dat we niet overal veel middelen ter beschikking hebben, maar dat we wel eens naar Onderwijs moeten kijken. Gisteren zei een directeur op de trein nog tegen mij: "Er is genoeg geld en genoeg volk in onderwijs, maar misschien zitten ze op de foute plaatsen." Daar moeten we misschien nog eens naar kijken.

In het verleden was er een zeer interessante opleiding aan de universiteit van Leuven, namelijk Beginnende Directeurs Basisonderwijs (BDB). Aan de directeurs werd daar het hanteren van de deleteknop aangeleerd en waar ze zelf informatie konden vinden. Dat project is jammer genoeg stopgezet door de toenmalige financiers omdat de directeurs autonoom begonnen te denken, wat blijkbaar niet de bedoeling was.

De voorzitter: Mevrouw Demeulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. De schooldirecteurs zijn de spilfiguren van de scholen. Ze leiden en ze maken deel uit van een team. Daarom is het belangrijk om sterke personen met kennis op te leiden en hun de kans te geven op verregaande professionalisering. Zoals u zelf aangeeft, is het spijtig dat er nog geen gecertificeerde opleiding is, maar misschien kan daarover worden nagedacht.

De onderwijskoepels hebben inderdaad enkele voorstellen gedaan. Ik ben blij dat u ook een onderzoek naar de oorzaken van het verloop hebt besteld. Hopelijk komen daaruit dan maatregelen die zorgen voor extra ondersteuning. U gaf aan dat de studie klaar zal zijn in februari 2018. Ik hoop dat u met de onderzoeksresultaten aan de slag kunt zodat we snel een dalend verloop kunnen vaststellen. De administratieve belasting en de psychologische druk moeten echt dalen, of er blijven directeurs afhaken.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, voor ik me aansluit bij de vragen wil ik eerst aandacht vragen voor een bijzondere groep van directies. Ik heb het in het verleden al gezegd, ik maak me sinds het begin van het M-decreet ook wel wat zorgen over de directies buitengewoon onderwijs, en meer specifiek de directies buitengewoon basisonderwijs. Zij moeten niet alleen hun ploeg leiden, maar hebben vaak ook nog de taak om ondersteuningsteams te leiden, aan prospectie te doen, in scholen voor gewoon onderwijs vorming en informatie te geven enzovoort. Uiteindelijk hebben ze ook maar, net als alle andere stervelingen, 24 uur per etmaal.

De vraagstellers hebben er niet op gefocust, maar ik las in de artikels waarin de voorstellen voor een mandaat werden gedaan dat er sterk wordt aangestuurd op een aantal modaliteiten zoals loon. Dat is natuurlijk een centenkwesitie. Ik sluit me aan bij de mensen die hebben gezegd dat een mandaat of meer loon op zich niet zullen volstaan. De werkdruk van directies is momenteel zeer hoog. Daarom wil ik een oproep doen. Ik heb het ook al op een ander forum gezegd. Het is dus niet uit een vorm van hypocrisie dat ik mijn petje hier afzet als ondervoorzitter van de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) en doe alsof ik dat niet ben. Ik denk dat de inrichtende machten te weinig beseffen wat hun impact kan zijn door meer samen te werken, door meer te poolen, door meer middelen samen te leggen om elkaar te ontlasten. Elke school van het stedelijk onderwijs in Vilvoorde heeft apart te weinig middelen voor een mentor. We hebben nu een mentor omdat de scholen de middelen samenleggen op schoolgemeenschapsniveau. Zo kunnen er nog dingen gebeuren met de huidige middelen. Ik denk dat we aan hen ook eens die oproep moeten doen om dat zeer creatief te bekijken, om de directies beter te ondersteunen en te ontlasten en niet zoveel extra planlast op te leggen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het belangrijkste wat directeurs vragen is ondersteuning. We kunnen discussiëren over het mandaat, maar dat is eigenlijk niet wat men vraagt. Loonsverhoging vindt men zelfs van secundair belang, als men maar de nodige ondersteuning zou kunnen genieten.

De middelen zijn wat ze zijn, maar als we een grondige oefening zouden maken, kunnen we misschien wat ondersteuning genereren of de ondersteuning daadkrachtiger maken. Er zijn veel directeurs die extra punten krijgen omdat ze in de schoolgemeenschap een functie innemen en dat dan geven in uren beleidsondersteuning. Zorgcoördinatoren zijn soms ook nog halftijds beleidsondersteuner. Dat kost niet meer, maar die mensen zijn er wel. Ze hebben alleen niet dezelfde daadkracht als een directeur. De ondersteuners doen bijvoorbeeld functioneringsgesprekken

met leerkrachten. Daarover wordt dan gebriefd aan de directeur. Als er een probleem is en men wil een bepaalde procedure opstarten, dan kan men niets aanvangen met de verslagen van de beleidsondersteuner omdat die eigenlijk niet het mandaat had om die gesprekken te doen. Als de leerkracht dan in beroep zou willen gaan, dan is dat een voorbeeld van een procedurefout. De ondersteuning die er is, zou misschien eerder een mandaat of iets meer daadkracht moeten krijgen. De ondersteuning moet uiteindelijk ook worden uitgebreid. Een andere berekening van bijvoorbeeld uren administratie zou misschien ook al wat ruimte kunnen geven.

Ik wil ook ingaan op wat de heer De Ro zei over de ondersteuningsnetwerken. Er rust inderdaad heel veel op de schouders van de directeurs buitengewoon onderwijs. Ze hebben een heel schooljaar moeten opstarten. Een aantal directeurs hebben zich dan vrijwillig verzameld omdat ze anders het geheel niet geregeld kregen, aangezien veel ondersteuningsnetwerken een beloop van honderd of meer personeelsleden hebben.

Minister, het kernwoord in de oplossing is ondersteuning.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Dit is inderdaad een heel interessant debat dat we niet ten gronde zullen kunnen voeren. Ik kijk wel uit naar het loopbaandebat waarin schoolleiderschap uitgebreid aan bod zal komen.

Het leeft bij directeurs. Ik begrijp de actie om thuis te blijven ook niet, en ik sta er ook niet achter. Minister, ik heb dat gisteren ook tegen u gezegd. Ik begrijp wel de wanhoop en de woede van de directies die het niet meer kunnen bolwerken. Alleen al in mijn scholengroep zitten er sinds 15 augustus toen de directies begonnen te werken, alweer twee thuis. Een heeft me gecontacteerd dat die het niet meer ziet zitten door de werkdruk. We zijn nog maar een maand ver. Als je de diverse getuigenissen in de krant leest of hoort op televisie, dan merk je dat er voortdurend signalen worden gegeven aan het beleid dat het zo niet verder meer kan. Ik begrijp hen als ze vinden dat het allemaal een beetje lang duurt. Ik heb begrip voor de metingen die moeten gebeuren – want meten is weten –, maar het gevoel op de werkvloer is dat het lang duurt.

Als we het hebben over het type schoolleiders, dan hebt u voor 100 procent gelijk dat veel te maken heeft met de kwaliteiten van mensen. Ze moeten met dezelfde middelen werken. Het is dan ook ongelooflijk belangrijk om over alle netten heen te gaan naar een degelijke opleiding van directeurs. Het ene net doet het op de ene manier en het andere net op een andere. Het gebeurt heel vaak dat bij het uitvallen van een directeur een leerkracht Chinese vrijwilliger is om te starten als directeur en dat dan uiteindelijk nog blijft omdat er geen andere directeur gevonden wordt. Zo heb je niet altijd de juiste mensen op de juiste plaats. Directies worden ook benoemd in scholen en niet voor scholengroepen, waardoor er weinig manoeuvreerruimte is om bij te sturen. Ik ben dan ook absoluut voorstander van een degelijke opleiding vanuit de hogere overheid die de mensen vooraf moeten doorlopen, met stages door de directeurs. Als ze dan op de werkvloer terechtkomen, weten ze op zijn minst wat hen te wachten staat.

Dan is er een debat over schaalvergroting. Ik blijf er voorstander van om scholen te laten samenwerken binnen scholengroepen. Laat directeurs de zaken doen waarin ze goed zijn. Alleen al in Bredene heb je verschillende profielen van directeurs: één is goed op pedagogisch vlak, een andere voert liever beleid en nog een andere doet liever de pr, Meester-, Vak- en Dienstpersoneel (MVD) en preventie. Als je de scholen laat samenwerken en de juiste mensen op de juiste plaats zet, dan zorg je er ook al voor dat de directies beter hun taken kunnen doen. Dat kan perfect door directies aanwezig te laten zijn in scholen, want ouders willen de directeurs zien.

Daar kan de hogere overheid flankerende maatregelen aanbieden om de scholengroepen dat duwtje in de rug te geven om het echt wel te gaan doen. Vandaag zijn er wel al scholengroepen die het doen. Er zijn scholengroepen of scholengemeenschappen die het willen doen, maar het nog niet durven door het ontbreken van flankerende maatregelen. Daar moeten we toch ook eens over nadenken.

We zullen daar in het loopbaandebat heel diep op moeten ingaan, want het is cruciaal dat we ervoor zorgen dat de juiste mensen op de juiste plaats terecht komen. De directeurs vragen inderdaad in eerste instantie niet naar zo'n mandaat of naar een loonsverhoging – iedereen verdient graag iets meer –, maar hun allergrootste zorg is dat ze hun job kunnen doen, dat ze al hun taken nog kunnen bolwerken op een degelijke manier en dat ze niet elke avond naar huis gaan met het gevoel dat ze heel veel hebben gedaan, maar dat ze alles wat ze moesten doen, eigenlijk niet hebben kunnen doen.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik kan de bekommernissen alleen maar ondersteunen. Ik hoop dat we tijdens deze legislatuur nog iets concreet kunnen doen. We zijn de vorige legislatuur geëindigd met de kamerbrede stelling dat we iets moeten doen aan de problematiek van de directies. Professionalisering en schoolorganisatie zijn heel belangrijke elementen, niet alleen professionalisering van de directies maar ook professionalisering van de inrichtende machten. Dat is heel belangrijk om stappen vooruit te kunnen zetten. Het gaat dus niet alleen om professionalisering van directies, maar ook van inrichtende machten waar directies echt op moeten kunnen steunen om hun school aan te sturen. Als dat niet het geval is, is het voor een directeur heel moeilijk om de school goed te leiden. Die professionalisering zal er ook toe bijdragen dat mensen gaan nadenken over de manier waarop ze de organisatie anders kunnen vormgeven. Schaalvergroting is daar een element van, maar er zijn nog heel veel andere elementen die onder de loep kunnen worden genomen. In de professionaliseringstrajecten kan dit allemaal mee aan bod komen zodat zowel inrichtende machten als directies versterkt zijn. Ik hoop dat we daar iets aan kunnen doen, want het is belangrijk voor het onderwijs in zijn totaliteit.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Helsen, u pikt eigenlijk in op wat ik nog niet had gehoord, namelijk de inrichtende machten. Ik heb het genoeg gehad om een paar weken geleden een zeer interessante uitleg te krijgen over de rollen die elkeen te spelen heeft in onderwijs. Daaruit is ook gebleken dat er voorzitters zijn van inrichtende machten die directeur willen spelen. Op die manier is de directeur nog meer geplaagd. Dat is niet goed. Een sterke inrichtende macht kan enorm ontlastend werken voor de taken die een schooldirecteur moet doen.

Scholen die samenwerken, kunnen verenigingen zijn van basisscholen, maar ook scholengroepen. Zij kunnen enorm veel last wegnemen bij de directeur. Ik denk bijvoorbeeld aan samenaankoop, karweien die moeten gebeuren enzovoort. Er zijn heel veel dingen waardoor de positie van de directeur, zonder dat we iets wijzigen aan het huidige kader, kan verbeteren. Iedereen moet daar zijn rol in spelen.

Ik zou kunnen zeggen: hier is 4 miljoen euro extra, we zullen een paar punten bijsteken en trek uw plan. Nu besteden we jaarlijks ongeveer 68 miljoen euro aan ondersteuning in het basisonderwijs. Daarmee zal het echter ook niet opgelost zijn. We moeten kijken naar de professionalisering van de inrichtende machten. Mijn medewerker hier aanwezig is persoonlijk geen voorstander van een uniforme, gecertificeerde opleiding. Ik zie dat een beetje anders. Het is belangrijk dat iedereen notie heeft van de taken. We kunnen daarover van gedachten wisselen, maar er moet aandacht voor zijn.

Er zijn vandaag scholen die werken met gedeeld leiderschap en die niet meer inzetten op de eenzaamheid van de directeur die voor alles verantwoordelijk is. Dat

is ook een goede zaak. Het moet wel allemaal eens aan bod komen. Dat kan perfect nog tijdens deze legislatuur.

Mijnheer Vandenberghe, ik zal niet wachten op het hele loopbaanonderzoek. U weet dat we met de sociale partners een onderzoek voeren naar de taakbelasting van de leraar, maar specifiek voor de directies zouden we in februari 2018 de resultaten moeten hebben. Daarmee kunnen we samen aan de slag. Ik vind echt dat er extra administratieve ondersteuning nodig is. Ik zeg hiermee niets nieuws. Vooraleer we daar effectief middelen tegen zetten, wil ik dat de rest mee opgelost geraakt en dat we de positie in haar geheel wat kunnen versterken.

Mijnheer De Meyer, uw opmerkingen waren uiteraard zeer terecht. Ik heb niet gezegd dat we het mandaat niet opnieuw in het leven kunnen roepen. Ik heb anderzijds een vereniging van schooldirecteurs bij mij gehad die zeiden dat hun koepel had gecommuniceerd maar dat ze eigenlijk nergens van wisten. Ze kwamen dan met hun prioriteitenlijst. Daar is ook wat overeenstemming nodig. Het is iets dat heel sterk leeft. Iedereen heeft zijn prioriteiten. We kunnen het debat over het mandaat zeker verder voeren. Ik zie daar ook wel wat voordelen in. We hebben ook al geprobeerd om een aantal zaken op te lossen.

Mijnheer De Ro, u had het over het buitengewoon basisonderwijs. Ik heb daar alle begrip voor. Anderzijds vraag ik ook een beetje begrip voor het feit dat de Vlaamse Regering aan het zoeken is om de directies buitengewoon onderwijs een rol te geven in de toekomst. Ze krijgen de sleutels in handen om de ondersteuning te organiseren. Daar is ook wat tegenkating tegen van mensen die dat niet zo graag zien gebeuren. We gaan daar deze namiddag nog over debatteren. Dat heeft uiteraard wat druk op hen gezet. Voor mij is het van belang dat het buitengewoon onderwijs het expertisecentrum van de toekomst wordt, is en blijft om ondersteuning te geven aan jongeren in het gewoon onderwijs. We hebben die keuze gemaakt. Ik heb ook in 1 miljoen euro extra werkingsmiddelen voorzien vanaf 2018. Dat zal ook wat soelaas bieden. Men vraagt ook coördinatie. Ik wil al deze argumenten wel ontmoeten, maar de fundamentele keuze om buitengewoon onderwijs het scharnier te laten zijn in het toebedelen van ondersteuning vind ik persoonlijk een goede keuze. Op die manier hou je ze bestaand en de expertise kan worden gedeeld op de klasvloer van het gewoon onderwijs. Die keuze is goed. Ik ben het er zeker mee eens dat wat er deze zomer is gebeurd, de directies extra kwetsbaar heeft gemaakt. Ik heb alle lof voor de geleverde inspanningen, maar daarover deze namiddag meer.

Dit debat wordt zeker vervolgd. Ik ben ook blij dat iedereen het erover eens is dat we het basisonderwijs apart moeten bekijken. Er is eensgezindheid op alle banken dat we ons daarop zullen focussen. Ik wil ook kijken of er elders middelen zitten die ik daarvoor kan inzetten. Dat is voor mij ook een goede zaak. Ik heb wel geleerd dat een hervorming doorvoeren door middelen af te pakken van een ander een slecht idee is, al zou er wel enige solidariteit kunnen ontstaan binnen het onderwijs zelf.

De directeur – dat zal nog later aan bod komen en hopelijk ook blijken uit de studie – is voor mij ook de poortwachter op het vlak van planlast. Mijnheer Daniëls, u had het over de 'actie delete'. Ik vind dat iemand in de eigen organisatie er aandacht voor moet hebben om geen extra planlast te creëren. Het is niet omdat drie kwade ouders een procedure aanspannen omdat ze het met iets niet eens zijn, dat de administratieve last in het geheel moet worden verhoogd. Leiderschap betekent ook dat men vecht tegen de eigen angsten. Die angsten worden soms door externe factoren gecreëerd. Er is ook regelgeving die komt van buiten het onderwijs en die ervoor zorgt dat men nog eens voor zoveel extra dingen moet instaan. Men moet intern in de organisatie proberen om de planlast te beheersen, maar dan moet men wel weten hoe men dat moet doen. Dat is voor mij dan weer

een argument om naar iets uniforms te gaan, want dat is voor elke schoolleider gelijk. De discussie wordt vervolgd, als u het mij vraagt graag met het resultaat van het onderzoek in de hand. Dan kunnen we misschien via het parlement zoeken naar een gedragen oplossing, over meerderheid en oppositie heen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, dames en heren, ik denk dat niemand de problemen die er effectief bestaan onder de mat wil vegen. Het is duidelijk dat er zorgen zijn. Anderzijds ben ik het volledig eens met de minister dat de aangekondigde acties die we deze morgen via de media vernamen, niet bijdragen tot oplossingen. Oplossingen zoek je in overleg, in sociaal overleg, in dialoog. Laat me heel duidelijk zijn: ik keur frauduleus ziekteverlof ten volle af.

Is in de praktijk alles kommer en kwel? Ik geloof van niet. Heel veel directies doen hun job bijzonder graag en vullen die dag na dag op een schitterende wijze in. Met andere woorden, enige nuance in de analyse maar ook in de zoektocht naar oplossingen, is zeker en vast op zijn plaats. Daarbij moeten we geen groepen culpabiliseren.

Ik kijk ook uit naar het vervolg van het gesprek dat we deze namiddag nog zullen voeren met betrekking tot het Loopbaanpact.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik treed de heer De Meyer volledig bij dat overleg nodig is. Het verbaast me dan ook dat die koepels komen met de vraag naar een mandaat, terwijl in alle adviezen van de verenigingen die directeurs vertegenwoordigen nergens 'mandaat' in voorkomt. Ik vraag me af in welke mate er overleg is geweest.

Ik noteer ook – en daar ben ik blij om – dat u het mandaatsysteem niet als een deus-ex-machinaoplossing beschouwt voor de problemen die zich voordoen. Dat is een weg die andere doelen dient, maar zeker en vast dit niet.

Wat de heer De Ro aanhaalt en wat u ook suggereert om dingen samen te doen, is een goede zaak, maar het gaat dan wel over vrijwillige samenwerking om te proberen de sterke punten van ieder te maximaliseren. Dat is iets anders dan een top-downvorm van samenwerking, want als er dingen van bovenaf worden opgelegd in zogenaamde hervormingen van bestuursorganisatie, dan krijg je dat waar directeurs net last van hebben, zijnde geen controle meer hebben over wat er gebeurt. Er komt van alles op hen af en ze weten niet meer wat moet en wat kan. Daarom wil ik opnieuw de oproep doen om duidelijkheid te verschaffen aan de directeurs en hen te zeggen wat er van de overheid moet, om hun duidelijk te maken dat als die dingen niet in orde zijn, er gevolgen zijn voor de school.

U haalt terecht aan dat er ook van elders signalen komen. Ik geef een concreet voorbeeld. Een directeur sprak me aan met de mededeling dat hij van de inspectie in alle brieven met betrekking tot de kleuterschool het woord 'slaapklas' moet vervangen door 'rustklas'. Ik heb dat eens nagevraagd. Bij de inspectie zegt men 'no way', maar blijkbaar is er een of andere pedagogische dienst die iets heeft uitgewerkt waardoor 'slaapklas' overal moet worden vervangen door 'rustklas'. Dat is iets waar je als directeur een punthoofd van krijgt. Mensen die dergelijke brieven en adviezen rondsturen, moeten eens goed nadenken over wat ze aan het doen zijn.

Ik volg dit verder mee op, om maatregelen uit te werken die het voor directeurs mogelijk maken om beheersbaar hun taak te doen en niet een marionet te zijn in een systeem. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ik heb 'pedagogische dienst' gezegd. Dat zijn niet noodzakelijk pedagogen, minister. *(Opmerkingen)*

Als het pedagogen zijn die les hebben gegeven en in een school hebben gestaan, dan is dat een absolute meerwaarde. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits. Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): We zijn het er allemaal over eens dat er twee heel belangrijke punten zijn: het professionaliseren en vooral de ondersteuning. We kijken uit naar de resultaten van het onderzoek in februari volgend jaar. Ik hoop dat we dan met die onderzoeksresultaten aan de slag kunnen om ervoor te zorgen dat die ondersteuning er komt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de stand van zaken betreffende de nepuniversiteiten – 2749 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over nepuniversiteiten – 2767 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, de zaak over de nepuniversiteiten werd al een tijdje geleden op de agenda gezet en ze blijft er ook op staan. In De Morgen van 17 augustus kwam het thema opnieuw onder de aandacht. Volgens deze krant zijn er nog een tiental nepuniversiteiten actief, ondanks alle inspanningen die er al geleverd zijn, naar aanleiding van de vragen waarmee ik het op de agenda heb gezet en ook EOS het onder de aandacht heeft gebracht.

Over de kwestie van de nepuniversiteiten en malafide diploma mills hebben we, minister, in deze commissie elkaar al enkele malen gesproken en bevraagd naar aanleiding van een artikel in EOS Magazine van april 2016. Tijdens de laatste commissievergadering waarin dit thema aan bod kwam, op 8 december 2016 om precies te zijn, gaf u interessante antwoorden op de vragen die ik toen had. U gaf toen aan dat er toen 136 instellingen waren in het Vlaamse of het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest die 'university', 'université', 'universiteit' of 'college' in hun commerciële of maatschappelijke benaming hebben, en in de lijst van de Kruispuntbank van Ondernemingen voorkomen. Omdat daar ook de erkende instellingen tussen zitten en instanties terug te vinden zijn die gerelateerd zijn aan een hogeronderwijsinstelling of instellingen die niet door ons maar bijvoorbeeld door de Franse Gemeenschap erkend zijn, is het een hele klus om die lijst uit te zuiveren. Instellingen die niet voldoen, krijgen een waarschuwingsbrief en indien daar geen gevolg aan wordt gegeven, kan een strafprocedure worden opgestart.

Daarnaast wenste u ook in te zetten op het bekendmaken van de witte lijst van instellingen die wel erkend zijn. Deze instellingen zijn terug te vinden in het Hogeronderwijsregister (HOR), wat u beter wenste te ontsluiten met meer talen en de gegevens daarvan te laten voortkomen uit de bronnen van de overheid.

Ik gaf u tijdens die commissievergadering nog de suggestie mee om nieuwe vzw's of andere rechtspersonen te screenen op bepaalde trefwoorden in hun statuten, en niet enkel in de titel, zodat we deze malafide praktijken op voorhand in de kiem kunnen smoren in plaats van achter de feiten aan te hollen. U ging dit onderzoeken met de federale overheidsdienst Economie. Ik heb zelf mogen vaststellen dat

minstens één organisatie de benaming van haar vzw heeft gewijzigd naar aanleiding van de waarschuwingsbrief van University naar Institute, waarbij institute geen beschermde titel is, maar statutair hetzelfde blijft doen als voorheen. Meer bepaald de Martin Buber University heeft zichzelf gewijzigd in Martin Buber Institute, maar in de statuten staat: "Er wordt een internationale vereniging met een pedagogisch en wetenschappelijk doel van onderwijs en onderzoek opgericht. Deze vereniging is onderworpen aan de bepalingen van titel II van de Belgische wet van winstoogmerk." Enzovoort. In haar statuten blijft ze gewoon lustig hetzelfde verder doen. En dat is dus een probleem. Want voor de rechtzoekende, de student, blijft deze organisatie die zich op deze manier presenteert – of het nu university of institute heet – en die zegt dat ze onderwijs geeft en onderzoek doet, dezelfde. Vandaar mijn suggestie om niet alleen de benaming van de vzw, maar ook de statuten te screenen.

Minister, hoeveel instellingen/organisaties/websites zijn er dit jaar al in gebreke gesteld, offline gehaald of geschrapt uit de Kruispuntbank voor Ondernemingen?

Hebt u al initiatieven genomen om de witte lijst meer te promoten en het Hogeronderwijsregister in meer talen te ontsluiten?

Wordt er momenteel ook gescreend op bepaalde trefwoorden buiten de titel als een vzw of andere rechtspersoonlijkheid zijn statuten neerlegt? Zo ja, zijn er op die manier al instellingen verhinderd om open te gaan? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ons hoger onderwijs biedt kwaliteit, en mag dus prat gaan op een hoog niveau en een goede naam. Dan heb ik het uiteraard over echte universiteiten en hogescholen, en niet over de nog steeds bestaande instellingen die tegen betaling diploma's afleveren waar geen echte vorming of opleiding mee gepaard gaat.

De aanpak van zulke 'nepuniversiteiten' is aan de orde gekomen bij de bespreking van vragen om uitleg hierover van collega Daniëls en mijzelf, in de commissievergaderingen van 14 april 2016 en 13 oktober 2016. Minister, u stelde toen dat we geen nood hebben aan een zwarte lijst met malafide instituten, maar dat er integendeel een 'witte lijst' bestaat van officieel erkende opleidingen. Ondernemingen die zich ten onrechte doen kennen als hogeschool of universiteit worden vervolgd en het departement Onderwijs stelt zich burgerlijke partij.

Dat neemt niet weg dat verscheidene nepuniversiteiten nog steeds actief blijven, zij het soms onder een andere naam dan vroeger. De media gaven onlangs opnieuw aan dat er nog steeds tientallen nepuniversiteiten zouden bestaan die dure, maar waardeloze diploma's afleveren.

Minister, hebt u recent nog opgetreden tegen bepaalde nepuniversiteiten? Gebeurt dat als reactie op een klacht of werkt men met een voortdurende update van een lijst met onderwijsinstellingen? Welke vervolgingen zijn sinds 2016 ingesteld tegen nepuniversiteiten? Hoe vermijdt men dat een malafide instelling vervolging ontloopt door een andere naam aan te nemen? Levert de strijd tegen nepuniversiteiten al of niet goede resultaten op? Zijn er extra initiatieven nodig?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank u voor deze opvolgingsvraag. Ze heeft er ook voor gezorgd dat de controle op de zogenaamde nepuniversiteiten een constant aandachtspunt van mijn administratie is geworden.

In vorige besprekingen verwees ik al naar de samenwerking die is opgezet met de FOD Economie omdat zij via de Kruispuntbank van Ondernemingen kunnen screenen

op organisaties die de naam hogeschool of universiteit onterecht claimen. Dat gebeurt ook en resulteert regelmatig in aanmaningsbrieven en rechtszaken.

Maar collega's, het leidt soms ook tot eerder grappige situaties. Zo leidt een screening bijvoorbeeld niet alleen naar malafide organisaties die zich 'university' noemen, maar evengoed naar universitaire sportclubs of nietsvermoedende bedrijfjes als 'krantenwinkel d'hogeschool' of 'kebab university'. Het zijn dus wel grappige toestanden. In zulke gevallen is het aan het oordeelkundig vermogen van de ambtenaren of ze eerst een kebab gaan proeven voor ze optreden dan wel alles met rust laten.

Maar er zijn recent nog verdere acties ondernomen tegen die nepuniversiteiten. Een concreet voorbeeld betreft een uitnodiging tot verhoor in een zaak waar de Vlaamse Gemeenschap klacht heeft ingediend. Een andere actie betrof het bezorgen van een eerdere veroordeling aan de advocaten van een gedupeerde van een instelling die zelf opnieuw in beroep is gegaan tegen die veroordeling als nepuniversiteit.

Maar het gaat niet zonder slag of stoot. Zo liggen er momenteel drie prejudiciële vragen voor aan het Europees Hof van Justitie om de Codex Hoger Onderwijs te toetsen aan de Europese Richtlijn inzake oneerlijke handelspraktijken en aan de Dienstenrichtlijn. Er zijn er dus ook wel die vinden dat wij ten onrechte een bescherming hechten aan die 'universiteit' en 'hogeschool'.

Het Hogeronderwijsregister bestaat nu al in het Engels. Ik heb momenteel een zwaar debat met mijn medewerkster over in welke talen we dan wel zouden moeten vertalen. Ik ben er zelf voorstander van omdat het niet zo moeilijk is om dat te vertalen, zeker het Frans zou mij toch wel een startpunt lijken, maar het is nog niet gebeurd. Het bestaat uiteraard wel in het Engels.

Bovendien dien ik binnenkort een verzameldecreet ter bespreking in het parlement in. Daarin worden de bepalingen over het Hogeronderwijsregister geactualiseerd en gekoppeld aan de nieuwe mogelijkheden die de databank hoger onderwijs biedt om zo een nog betere uitwisseling van gegevens te hebben met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO).

Wat de trefwoorden in de statuten betreft, moeten we bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap respecteren en de eigen regelgeving correct interpreteren. In artikel II.4, van de Codex Hoger Onderwijs staat dat enkel de instellingen vernoemd in artikel II.2, en II.3, aanspraak kunnen maken op de benaming universiteit of hogeschool en zich als dusdanig mogen 'doen kennen'. Ook de vertalingen zijn beschermd. Maar daar stopt het ook: we hebben geen regelgeving die andere benamingen verbiedt, zoals faculteit, college, academie, business school. Het zou in strijd zijn met de vrijheid van onderwijs. Het is niet zo simpel om proactief op te treden.

Voor mij is het van belang om een goede controle te behouden op de activiteiten van organisaties. Hoe een organisatie zich immers ook mag noemen, het uitreiken van beschermde graden mag niet. Als je een college opricht en je gaat een bachelor-, master of doctoraatsdiploma uitreiken, is dat strafbaar. Het voeren van deze titels door personen die een ongeldig diploma hebben behaald, gaat ook niet. Tegen die zaken kan je hard optreden, eender hoe je je noemt. Als een kebabzaak university zegt dat professor X de kebab maakt, dan kan dat ook niet.

We zijn dus vooral aangewezen op klachten of sporen van misleidende communicatie. Er wordt gescreend op websites die reclame maken voor diploma's die worden afgeleverd. Collega Daniëls, onderwijs aanbieden mag, want dat is eigenlijk vrijheid van onderwijs maar vanaf het ogenblik dat je er diploma's aan verbindt of dat je de benaming 'hogeschool' of 'universiteit' gebruikt, ben je fout bezig. Daar wordt wel heel erg op gescreend.

Collega De Meyer, als er een procedure is opgestart, blijven deze instellingen in het vizier. Wij volgen systematisch op. De FOD Economie doet goed werk, wat vroeger niet zo was. Er zijn ook instellingen die, als ze in het vizier komen, snel van naam veranderen en toch blijven zeggen dat professor X of Y les komt geven, wat dus niet kan.

Veel instellingen hebben hun benaming aangepast, evenals hun diplomabenoamingen, want dit baart me nog het meeste zorgen. Andere vragen dan weer informatie op om opleidingen die ze aanbieden, officieel te laten erkennen via de NVAO. Het bestrijden van dit fenomeen is een zaak van volgehouden aandacht, maar we zien dat de samenwerking tussen mijn administratie en de FOD leidt tot een versterkte controle, met resultaten.

Weet wel dat er drie prejudiciële vragen hangende zijn, en dat zou een ander perspectief op de zaak kunnen werpen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb uit uw antwoord wel niet begrepen dat u effectief in de statuten, wat vrij eenvoudig kan in de kruispuntdatabank, in de activiteiten die ze naar voren schuiven, wordt gezocht. Ik heb u net op de Martin Buber University gewezen, die zichzelf gewoon heeft veranderd in 'Martin Buber Institute', maar voor de rest is er niets veranderd. Ze doet gewoon verder. Ze hebben één begripje aangepast. Voor de rechtszoekende – en het is daar dat ik naar verwijs – is het om het even of het 'university' of 'institute' heet. Het zal hem worst wezen. En daar gaat het over. Die instelling presenteert zich internationaal als Vlaamse, Belgische hoog aangeschreven instelling. Het gaat er dus over dat ons kwalitatief Vlaams hoog onderwijs eigenlijk wordt misbruikt door organisaties die uit zijn op geldgewin en niet bezig zijn met onderwijs en wetenschap.

Mijn vraag is of men, voor ze zich registreren – want als je een nieuwe onderneming start, moet je de statuten indienen – ook wordt gescreend in andere stukken van de statuten.

Die Martin Buber University is inderdaad opgefallen en maakt er 'Institute' van. De vraag is dan wat er eigenlijk is opgelost voor de rechtszoekende. Dat is mijn wezenlijke vraag: hoe gaat u daarmee om?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): In twee woorden samengevat: wordt vervolgd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, wordt vervolgd, maar ik zal toch nog een antwoord proberen te geven aan collega Daniëls.

Het is absoluut niet moeilijk – en ook de FOD Economie doet dat – om in de statuten te gaan zoeken, maar je kunt alleen maar screenen op de woorden 'universiteit' of 'hogeschool' omdat privé-onderwijs aanbieden en zeggen dat je een gerenommeerde instelling bent, op zich niet verboden is. Wat je niet mag doen, is graden uitreiken, de naam van professoren misbruiken en je 'universiteit' of 'hogeschool' noemen. Voor de rest is het niet zo evident om dit te doen, maar ik begrijp wat u bedoelt. Geen probleem – en het kan zijn dat het al gebeurt – om die statuten te screenen, maar we zullen ook maar kunnen screenen op dat wat door ons in het leven is geroepen als zijnde niet toelaatbaar. En dan vinden we elkaar, dat is geen probleem. Maar meer kan ik niet doen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, inderdaad: wordt vervolgd. We zullen het opvolgen en u te gepasten tijde bevragen.

Ik blijf wel de nadruk leggen op de vraag of de witte lijst al voldoende is gepromoot zodat de rechtszoekende, ook de internationaal rechtszoekende, weet welke onze degelijke instellingen zijn en dat diegene die er niet opstaan, dan ook niet voldoen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.